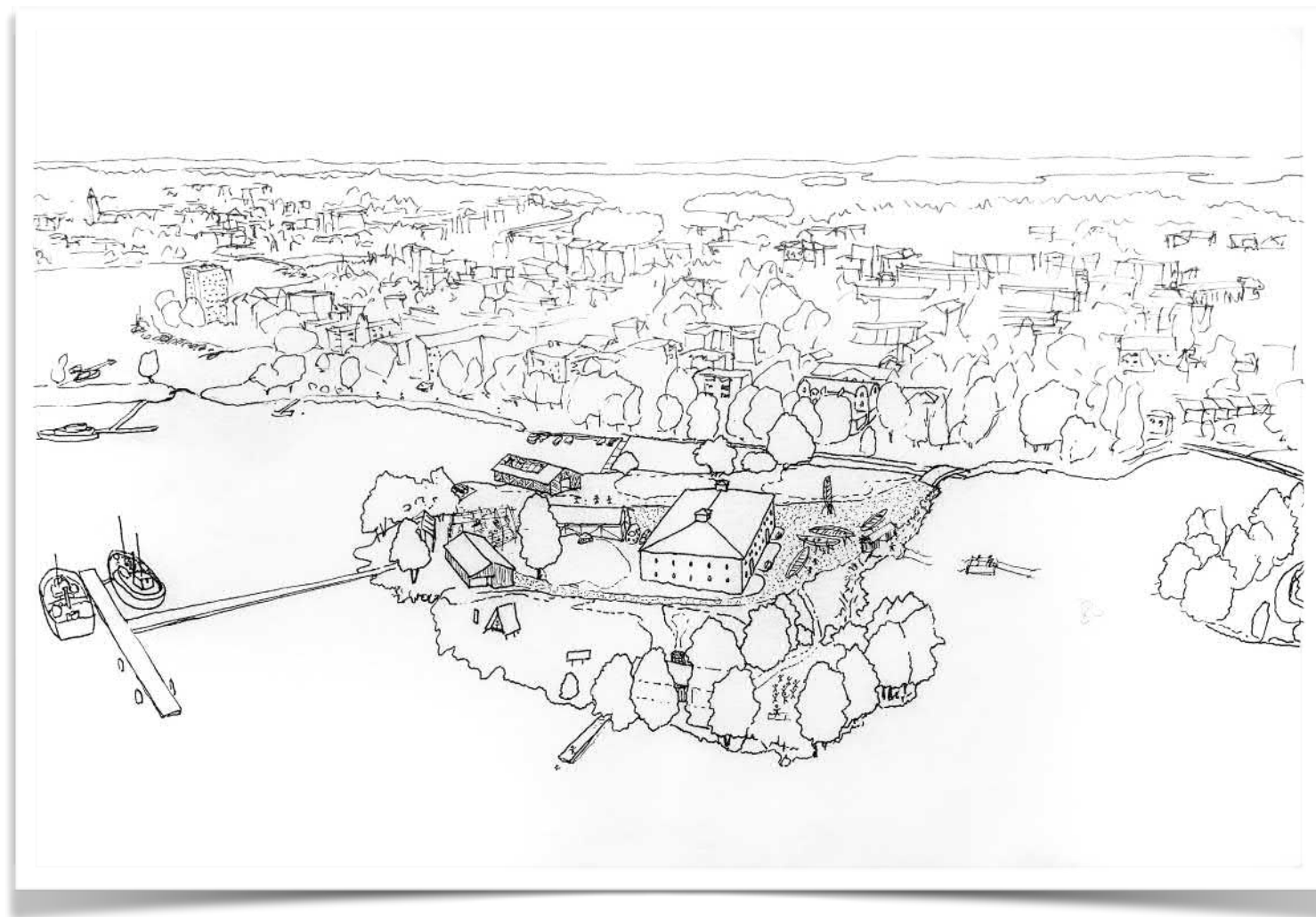

Riihisaaren yleissuunnitelma

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4	5. YLEISSUUNNITELMA	16
2. TAVOITE	5	6. ARKKITEHTUURI	18
3. STRATEGIA	6	7. RAKENNUKSET	21
Luonto- ja museokeskus	7	Ravintola	22
Asemakaava	8	Monitoimitila	23
Asiakasryhmät	9	Venevaja	24
Riihisaren toiminta	10	Sauna	25
Toiminnot	11	Kioskit	26
Toiminnalliset referenssit	12	Minimökki	27
Toimintamallit	13	Mobiilirakennukset	28
4. BRÄNDI	14	8. PIHAT	29
		9. REITIT	31
		Reitit saarelle	32
		Reitit saarella	34
		10. LOPPUSANAT	35

JOHDANTO

Riihisaaren yleissuunnitelma on laadittu Savonlinnan kaupungin toimeksiantona syksyllä 2018 ja alkuvuodesta 2019. Työn tarkoituksena on luoda saarelle toiminnallinen konsepti ja määritellä siihen vaadittavat rakenteet ja toiminnot vastaamaan Savonlinnan kaupungin toiveita, jotka on määritelty hankkeen tarjouspyynnössä (16.8.2018). Suunnittelutyö pohjautuu ansiokkaaseen “Riihisaaren alueen kehittämisen periaatteet ja miljöosuunnittelu” -tutkielmaan (Pöyry, 2011) sekä keskusteluihin alueen kehittämistä varten luodun työryhmän kanssa syksyllä 2018. Miljöosuunnitelman jälkeen Riihisaareen on laadittu asemakaava vuonna 2015, jossa määritellään jo tarkemmin rakennuspaikat mahdollisille uudisrakennuksille. Asemakaava toimii pohjana suunnittelutyölle sellaisenaan ja alueelle suunniteltavia rakenteita ja toimintoja tarkastellaan asemakaavan puitteissa. Poikkeuksena asemakaavasta ehdotetaan yleissuunnitelmassa Riihisaaren palauttamista saareksi kaivamalla kanaali Riihisaaren ja mannerkaupungin väliin. Yleissuunnitelman suunnittelutyöstä järjestettiin kesällä 2018 tarjouskilpailu, jossa tekijäksi valittiin Pyry-Pekka Kantonen.

Työn on tarkoitus palvella Riihisaaren jatkosuunnittelua usealla tavalla. Työn tavoite on luoda mielikuva tulevaisuuden Riihisaaresta, monipuolisesta luonnon ja kulttuurin taholla vaikuttavasta toimintakeskuksesta, ja viestiä suunnitelmasta niin virallisille Riihisaaren rakentamisesta päättävälle tahoille ja Savonlinnan kaupunkilaisille kuin Riihisaaren mahdollisille tuleville toimijoille, yrittäjille ja yhteistyökumppaneille.

TAVOITE

Tämän selvitystyön tavoite on luoda visio ja pohja Riihisaaren jatkosuunnittelulle ja asemakaavan mukaiselle täydennysrakentamiselle. Täydennysrakentamisen tavoite on tarjota Riihisaassa uusia palveluita, nostaa saaren profiilia, luoda siitä vierailijan kannalta houkuttelevampi kohde ja tuoda siten Riihisaareen ja Savonlinnaan lisää kävijöitä. Suunnitelma tarkastelee Riihisaaresta aiemmin purettujen pienrakennusten paikoille kaavoitettuja rakennuspaikkoja ja pyrkii suunnittelemaan niille uusia Riihisaaren toimintaa ja arvoja tukevia palveluita.

Samalla kun saarelle suunnitellaan uutta, on tavoitteena myös kunnioittaa saaren historiallisia arvoja. Se toteutuu parhaiten suuntaamalla katse samaan aikaan sekä menneeseen että tulevaan. Ajattelemalla tulevaisuuteen turvataan myös kyky suojella menneisyyttä. Riihisaaren päätoimija, Saimaan luonto- ja museokeskus, luo toiminnallaan ja edustamallaan arvoilla pohjan Riihisaaren toiminnalle: luonnon sekä historian ja kulttuurin vaalimisen ja suojelemisen tulee olla kaiken saarella tapahtuvan toiminnan keskiössä. Tämän suunnitelman tavoite on kehittää ja edesauttaa toimintaa, joka ajaa eteenpäin näitä arvoja.

Historian ja kulttuurin suojeleminen onnistuu parhaiten tukemalla kulttuuria ylläpitäviä toimintoja kuten koulutusta, työpajoja ja käytännön kokemuksia kulttuurin toteutumisesta arkiympäristössä. Luonnon ja ympäristön suojelu taas tarkoittaa kaiken, sekä tulevaisuuden että historian suojelemista. Turvaamalla ympäristö niin saimaannorpalle kuin ihmisellekin, suojelemme samalla omia mahdollisuuksia suojella ja ylläpitää kulttuuriamme ja historiaamme myös tulevaisuudessa.

Riihisaaren kehitys on kytköksissä Savonlinnaan myös laajemmassa mittakaavassa, ja suunnitelman tavoite on palvella Riihisaaren kehittämisen kautta koko Savonlinnaa. Asiakasmäärien kasvattamisen lisäksi suunnitelman pyrkimys on kasvattaa myös kävijöiden Riihisaassa ja Savonlinnassa viettämää aikaa. Silloin vierailijat käyttävät myös muita Savonlinnan palveluita enemmän. Näin Riihisaaren toiminta luo paikallisia työpaikkoja sekä suoraan että välillisesti.

Riihisaaren houkuttelevuus palvelee siis koko Savonlinnan kaupunkia ja Saimaan aluetta tuomalla sinne kiinnostavan toiminnallisen kokonaisuuden, jossa yhdistyvät luonto ja kulttuuri, kaksi sekä Saimaan alueen, että Riihisaaren tärkeintä valttikorttia. Tukemalla ja puolustamalla luontoon ja kulttuuriin liittyviä arvoja Riihisaari palvelee Saimaan aluetta sekä ympäristön että elinkeinojen kannalta myös pitkälle tulevaisuuteen. Samalla se ottaa esimerkillisen roolin kestävän matkailun edistäjänä niin kansallisessa kuin kansainvälisessä mittakaavassa, sillä ilmastonmuutos ja sen torjuminen käyvät yhä tärkeämmiksi tehtäviksi myös matkailun saralla.

Työn tavoite on siis luoda pohja sekä strategiselle että konkreettiselle suunnitelmalle Riihisaaren toiminnoista ja toimintatavasta sekä rakennuksista ja reitistöistä tukemaan niitä.

STRATEGIA

Hyvä suunnittelu vaatii suunnitelun johdonmukaisuutta ja strategiaa, jolla saavuttaa Riihisaarelle asetettu tavoite, joka käytiin läpi edellisessä luvussa.

Kasvattaakseen vierailijoiden määrää Riihisaaren on tarjottava vierailijoille kiinnostavampia ja laadukkaampia palveluita sekä viestittävä toiminnastaan paremmin ja tuotava saaren palvelut helpommin kävijöiden saataville. Onnistuakseen tässä Riihisaaren on ensin määritettävä Riihisaaren toiminnot ja luotava niille toimiva kokonaiskonsepti, joka myös tukee Saimaan luonto- ja museokeskuksen edustamia arvoja. Tämä konsepti taas pitää muotoilla yhtenäiseksi brändiksi, jonka kautta myös Riihisaaren viestintä toimii parhaiten.

Mahdollisuudet luoda yllä kuvailtu kokonaisuus ovat Riihisaaressa loistavat saaren sijainnin ansiosta. Savonlinna on Saimaan alueen sydän ja Riihisaari aivan Savonlinnan tärkeimmän nähtävyyden, Olavinlinnan, kupeessa. Riihisaari on kuitenkin täysin Olavinlinnasta poikkeava kokonaisuus ja sillä on omat vahvuutensa matkailun ja kulttuuritoiminnan kannalta. Yhdessä Olavinlinna ja Riihisaari voivat tukea toinen toistaan ja hyötyä molemmat Riihisaaren kehityksestä. Kaavassa Riihisaareen merkittyjen rakennuspaikkojen ansiosta aluetta voidaan nyt kehittää paljon aiempaa aktiivisempaan suuntaan, joka palvelee paitsi Savonlinnan matkailijoita, myös Savonlinnalaisia ja sen kesäasukkeja. Saimaan luonto, historia ja veden äärellä eläminen kaikkine muotoineen ovat sekä Savonlinnan että Riihisaaren vahvuudet ja niiden ympärille ja niitä yhdistävä toiminta tukee koko alueen elinvoimaisuutta.

Oopperajuhlat ovat Savonlinnan tunnetuin tapahtuma ja jo Olavinlinnan ja Oopperajuhlien Savonlinnaan tuoman kävijämäärän ansiosta Riihisaarella on valtava potentiaali kasvattaa kävijämääräänsä pelkästään houkuttelemalla ja ohjaamalla jo olemassaolevat vierailijamäärät Riihisaaren palveluiden pariin. Riihisaaren toiminnan kehittämisellä on myös mahdollista kasvattaa Savonlinnan vierailijamääriä ja tukea näin myös Olavinlinnan, Oopperajuhlien ja koko alueen toimintaa. Riihisaaren tärkein tekijä ei kuitenkaan ole Olavinlinna tai muut ympäröivät tekijät, vaan Riihisaaren oma, ainutlaatuinen ympäristö, jonka keskiössä on Saimaan luonto- ja kulttuurikeskus.

Riihisaaren strategiassa keskeisimpään rooliin, jopa ohi sen loistavan sijainnin hyödyntämisen, nouseekin Riihisaaren oma identiteetti. Tällä hetkellä sitä määrittää täysin Saimaan luonto- ja museokeskus. Keskuksen rinnalle on kuitenkin nyt mahdollista nostaa keskuksen toimintaa tukevaa uutta toimintaa asemakaavan myötä ja siinä Riihisaareen merkittyjen rakennuspaikkojen myötä. Strategian kannalta on hyvä tarkastella asemakaavaa ja nähdä sen määrittämien uudisrakennusten tarjoamat mahdollisuudet.

Strategisessa suunnittelussa on lisäksi arvioitava Riihisaaren erilaiset asiakaskunnat ja suunniteltava saarelle limittäin kulkevat palvelupolut kullekin asiakaskunnalle. Turismin kanssa toimiessa, etenkin Suomessa, on tärkeää huomioida myös vuodenaikojen vaihtelu ja sopeuttaa suunnitelma niiden myötä vaihtuviin kävijämääriin.

Rakennuspaikan ja asiakkaiden erityispiirteiden tunnistamisen jälkeen voidaan miettiä Riihisaarelle sopivat toiminnot. Mitä saaressa kannattaa tehdä tai järjestää kävijäkunnan kiinnostusten puolesta ja saaren fyysisten mahdollisuuksien ja rajoitteiden puitteissa? Tämän jälkeen täytyy miettiä saarelle parhaimmin sopiva toimintamalli, eli miten ja mikä taho eri toiminnot järjestää ja miten sovittaa tämä taho tai nämä tahot yhteen linjaan saaren päätoimijan, eli Saimaan luonto- ja museokeskuksen toiminnan kanssa.

Riihisaaren suunnittelussa on otettava huomioon myös nykyiset ilmiöt, kuten kasvava kiinnostus ympäristö- ja ilmastoasioihin, nuorten yrittäjähenkisyys, julkisten tapahtumien ja niitä tarjoavien luovien alojen kasvu, sosiaalinen media ja sen merkitys viestinnässä ja markkinoinnissa, viraali-ilmiöt ym.

Saimaan Luonto- ja museokeskus

Riihisaaren luonto- ja museokeskus on Riihisaaren päätoimija. Rakennuksella on pitkä historia, se on nähnyt Savonlinnan muutoksen vuodesta 1852 muovautuen eri tarkoituksiin vuosien saatossa aina jyvämakasiinista kesäravintolaksi, ja sen kuuluu säilyttää paikkansa Riihisaaren maamerkinä. Kulttuuri ja historia on imeytynyt jo rakennuksen perustuksiin saakka. Vuodesta 20?? rakennuksen toiminta sai historian ja kulttuurin tai parivaljakoksi luonnon. Luonto taas on eittämättä Savonlinnan ja Saimaan alueen suurin arvo ja valttikortti myös alueen identiteetin ja toiminnan kannalta.

Näiden kahden, luonnon ja kulttuurin, vaaliminen ja voimistaminen on Riihisaaren kaiken toiminnan lähtökohta ja tavoite. Lisärakentaminen ja siihen liittyvä toiminta tulee miettiä tukemaan näitä tavoitteita. Luonto ja kulttuuri ovat läpileikkaavat teemat saaren toimijoille, tapahtumille ja asiakkaille. Niistä muodostuu myös Riihisaaren identiteetti ja brändi. Kun kaikki Riihisaassa järjestettävä toiminta voidaan perustella luonnon ja/tai kulttuurin pohjalta, muodostuu saaren toiminnasta ja toimijoista yhtenäinen kokonaisuus joka välittyy myös siellä kävijälle.

Luontoarvojen toteutumista toiminnassa ei ole aina niin helppo arvioida ja siksi niiden toteutumisen tarkasteluun on hyvä luoda läpinäkyvä käytäntö joko omasta toimesta tai ulkopuolisen tarkastelijan puolelta. Saarella järjestetty toiminta, käytetyt tuotteet ja välitetyt arvot eivät saa olla ympäristölle haitallisia, vaan niiden tulee päinvastoin

tiedottaa ja kannustaa kävijöitä vastuullisempaan käyttäytymiseen niin paikallisesti Saimaan alueella kuin maailmanlaajuisestikin.

Kulttuurin vaaliminen voi saada toiminnassa hyvinkin moninaisia muotoja. Kulttuurinkin osalta painopiste on ympäristöystävällisissä tavoissa harjoittaa kulttuuria. Silloin myös lähikulttuurin merkitys korostuu. Toimijat voivat kertoa alueen historiasta ja kulttuurista käytännön keinoin tarjoten ravintolassa perinneruokaa sesongin tuotteista, opettaen tuohikäsitöitä verstaalla tai saunataikoja lauteilta käsin, tai viemällä vierailijan kokemaan itse, mistä kirkkoveneellä soudussa on kyse.

Kulttuuri on muovautuva käsite, eikä kaiken kulttuurin tarvitse suoraan olla historiallisten tapojen toistoa, vaan myös modernit tulkinnat kotimaisista perinteistä ja ulkomaisten perinteiden esitleminen toiminnassa on suotavaa ja toivottavaa. Tavoitteeksi voisi kuitenkin määrittää toimintojen järjestäjien kyvyn pystyä määrittämään oman työnsä paikan historiallisessa ja kulttuurisessa jatkumossa.

Asemakaava

Riihisaaren vuonna 2015 voimaan astunut asemakaava päätyi määrittämään saarelle seitsemän pientä rakennuspaikkaa saarelta aikaisemmin purettujen rakennusten vanhoille rakennuspaikoille. Rakennuspaikat ovat pinta-alaltaan 30m² - 200m². Ne eivät siis ole yksinään laajamittaisen toiminnan tai yrittämisen kannalta tarpeeksi isoja, vaan Riihisaaren toiminnot on hajauttettava useampaan rakennukseen, jotta niistä saa toimivan kokonaisuuden. Riihisaaren konseptin on siis osattava hyödyntää rakennusten pieni mittakaava ja toimintojen hajauttaminen useampaan pieneen kokonaisuuteen. Alla pyritään tunnistamaan pienen mittakaavan ja hajautetun mallin hyvät puolet.

HISTORIAALLISET ARVOT

Ensinnäkin rakennuspaikkojen kaavoittamien vanhojen rakennusten paikoille tukee ajatusta saaren historian vaalimisesta ja on sikäli linjassa Saimaan luonto- ja museokeskuksen arvojen kanssa. Myös Riihisaaren miljöösuunnitelmassa (2011) päädyttiin pohtimaan pienrakentamista yhtenä parhaista vaihtoehdoista. Siinä rakennukset tosin oli jaettu useampaan, vielä paljon pienempään kioskimaiseen rakennukseen. Vanhojen rakennusten rakennuspaikkoja hyödyntäessä voidaan Riihisaarelle luoda paikasta itsestään lähtevä kokonaisuus.

HIERAKIA

Uudisrakennusten pienempi koko suhteessa Luonto- ja museokeskuksen arvokkaaseen vanhaan tiilimakasiiniin säilyttää hierarkiassa makasiinirakennuksen Riihisaaren maamerkinä. Pienrakennukset ovat näin ikään kuin keskuksen piharakennuksia.

KEVEYS

Pienrakentaminen on myös rakennuksen perustamisen kannalta kevyempää, jolloin saaren suojeltu maaperä säilyy paremmin, kun raskaita valuja tai kiinnityksiä kallioperään ei tarvitse tehdä. Pienrakennukset ovat myös helpommin siirrettävissä tai purettavissa, mikäli niiden rakentaminen osoittautuukin tarpeettomaksi tai ei-toivotuksi.

TOIMINNAN JAKAMINEN

Useampi pieni rakennus mahdollistaa toiminnan jakamisen useammalle pienelle toimijalle. Suurempi joukko toimijoita saattaa tietenkin vaatia myös isompaa määrää koordinointia, mutta oikeanlaisen yhteisöllisen toimintatavan kautta isompi toimijajoukko voi olla myös vahvuus. Monta aktiivista tahoja voi saada aikaa enemmän ja monipuolisempaa toimintaa kuin yksi toimija.

TALVIKÄYTTÖ

Laajemman yleisötoiminnan järjestäminen saarella talvella on haastavaa. Pienet rakennukset on helpompi ottaa käyttöön ja pois käytöstä sesongin mukaan tai ottaa talvikaudella tarvittaessa käyttöön lyhyemmälläkin aikataululla yksittäisiä tapahtumia varten. Tällöinkin käyttöön voi ottaa vain tarvittavan määrän tilaa yhden tai kahden rakennuksen lämmittämisellä.

PIHATILAT

Useampi rakennus mahdollistaa kaupunki- tai pihatilan luomisen rakennusten väliin ja näiden tilojen aktivoinnin ja hyödyntämisen. Rakennuksilla rajattu tila luo aktiivisempaa tilaa kuin täysin avoin tila ja houkuttelee ihmisiä yhteen ja tekemään asioita yhdessä. Saaren toiminta painottuu kesäkaudelle, jolloin on vain luontevaa ottaa myös saaren ulkotiloja käyttöön. Rajaamalla ulkotilojen käyttö tiettyihin aktiivisiin paikkoihin saarella, voidaan myös saaren toiset osat jättää paremmin rauhaan.

Asiakasryhmät

Asiakastyypit ovat kärjistettyjä stereotypioita eivätkä sellaisenaan kuvaa ketään suoraan. Niiden tarkoitus on havainnollistaa eri asiakasryhmien tarpeita ja toiveita saaren tapahtuma- ja palvelutarjonnan suhteen.

Ulkomaan vierailija

Ulkomailta Savonlinnaan matkaava vieras haluaa tutustua Savonlinnaan ja Saimaahan. Riihisaaren museo on luonteva paikka aloittaa alueeseen tutustuminen. Samalla vieras löytää myös saaren muut palvelut. Tarjoamalla hänelle hyvä ensikosketus Riihisaareen, saadaan vieras palaamaan sinne muinakin hänen Savonlinnassa viettäminä päivinään. Riihisaaressa ulkomaalainen pääsee tutustumaan ja osallistumaan suomalaiseen kulttuuriin mm. saunan, kotimaisen ruoan ja työpajojen muodossa.

Vieras etsii ensisijaisesti elämyksiä, mutta tarjolla on myös paikallisia tuotteita matkamuistoiksi. Saaren toiminnan ja museossa oppimiensa asioiden avulla vierailija myös ymmärtää paremmin tuotteiden alkuperän, mikä nostaa niiden arvoa.

Ohjelmaa ja palvelua on tarjottava useammalla kielellä.

Kotimaan vierailija

Kotimainen matkaaja saapuu Savonlinnaan yleisen kotimaanmatkailun takia, tapahtuman tai konferenssin osallistujana, tuttavien luona vierailun tai heidän järjestämien juhlien, esim. häiden vieraana.

Vierailija ei tunne Savonlinnaa hyvin, mutta hänellä on melko hyvä ennakkojatusta alueesta ja sen mahdollisuuksista. Savonlinnassa asuvien tai siellä käyneiden tuttavien suositukset ovat tärkeä lähde hänen kiinnostuksilleen. Tarjoamalla hänelle Riihisaaresta hyvä kokemus, saadaan myös vierailija suosittelemaan paikkaa omille tuttavilleen

Kotimaan vieras tulee piipahtamaan Riihisaaressa yleisestä kiinnostuksesta tai suositusten saattamana. Hän kaipaa piristäviä elämyksiä, joita hän ei ole muualla Suomessa matkatessaan tottunut löytämään, kokemuksia, jotka voisivat tapahtua vaikka ulkomailla, mutta tapahtuvatkin Savonlinnassa.

Tähän kategoriaan kuuluvat myös ensikertaa Oopperajuhlilla vierailevat.

Oopperavieras

Oopperavieraat tuntevat Savonlinnan todennäköisesti jo aiemmin. He ovat keskimääräistä kiinnostuneempia kulttuurista ja heillä on hienostunut maku. Heille on tarjottava korkealuokkaista palvelua, ruokaa ja tuotteita.

Riihisaaren ohjelmistossa on hyvä ottaa huomioon Oopperajuhlien ajoitus ja ohjelmisto ja tarjottava niiden yhteyteen sopivaa toimintaa ottaen huomioon, että Oopperajuhlien esitysten aikana on iso osa oopperavieraista Olavinlinnassa.

Oopperavieraat kulkevat Olavinlinnaan Riihisaaren ohi joten heidät voi houkutella paikalle spontaanisti, mutta Oopperajuhlien kanssa kannattaa tehdä myös suoraa yhteistyötä molemminpuolisten etujen takia.

Sama periaate pätee myös muihin Savonlinnassa järjestettäviin tapahtumiin ja niihin osallistuviin kävijöihin.

Kesäasukas

Savonlinnan kesäasukkaat viettävät aikaansa lähinnä mökillä, mutta käyvät Savonlinnassa sekä viihtymässä että ostoksilla. Riihisaaren on tavoitettava heidät ja houkuteltava heidät ajoittamaan Savonlinnassa käyntinsä Riihisaaren ohjelmiston mukaan.

Riihisaaren toiminnasta on tiedotettava niiden medioiden kautta, joita kesäasukkaat seuraavat. Riihisaaren tapahtumakalenterissa voi myös ottaa huomioon kesäasukkien tarpeet kesäaunnoillaan. Kasvimaanhoitoon liittyvä tapahtuma alkukesästä ym. Myöhemmin suunnitelmassa ehdotettavan Minimökin huutokaupan yhteyteen voisi miettiä isompaa kesäasukkaita kiinnostavaa tapahtumaa lomakauden loppuilla.

Monet kesäasukeista ovat liikenteessä veneellä, joten Riihisaareen olisi hyvä saada oma vierasvenesatama.

Savonlinnalainen

Savonlinnalaiset ovat vähintään yhtä tärkeä kohderyhmä Riihisaarelle kuin turistitkin. Riihisaaren tulee tarjota myös Savonlinnalaisille viihtyisä paikka, josta löytyy aktiviteettia ja jossa voi nähdä tuttuja ja tutustua uusiin ihmisiin.

Savonlinnalaiset ovat myös avainasemassa luomassa Riihisaareen oikeata savonlinnalaista kulttuuria. Ilman heitä Riihisaaresta tulee vain turistikohde ja aito savonlinnalainen arkikulttuuri katoaa sieltä. Sen takia Savonlinnalaisten osallistaminen saaren tapahtumiin ja toimintaan on tärkeää.

Tämä tapahtuu suunnittelemalla saaren toiminnot myös aidosti savonlinnalaisia silmälläpitäen. Saaressa on paikallisia palvelevia palveluita kuten esimerkiksi matonpesupaikka ja nuotiopaikka. Heille voi myös järjestää sarjalippuja tapahtumiin ja saunaan alennetuin hinnoin, mikä kannustaa heitä käyttämään saaren palveluita enemmän.

Riihisaaren toiminta

Riihisaaren yleissuunnittelutyön aikana saarelle on mietitty eri toimintoja ja toimijoita useaan otteeseen ja ehdotuksien kirjo on todella laaja. Osa niistä on ollut yksityiskohtaisia ja hyvin pieniä, esimerkiksi perinteisten järviaktiviteettien kuten onginnan tarjonta. Osa toiminnoista taas on suurpiiteisempiä ja mittakaavaltaan suurempia, kuten keskisuuret ulkoilmafestivaalit.

Hyviä ajatuksia on paljon, mutta yksinään niistä ei mikään saavuta suunnitelmalle annettuja tavoitteita. Onkivuokraamo ei yksinään houkuttele paikalle tarpeeksi kävijöitä, jotta se kannattaisi taloudellisesti, mutta toisaalta vaikka festivaalin järjestäminen yksittäisenä tapahtumana kannattaisi, se ei tuo juurikaan lisäasiakkaita Riihisaaren luonto- ja museokeskukseen. Toimintojen kirjon vahvuus onkin niiden määrässä ja mahdollisuudessa järjestää joustavasti ja helposti paljon erilaisia tapahtumia eri toimijoiden kanssa.

Riihisaari tarjoaa loistavan paikan tapahtumien järjestämiselle, mutta sillä on myös omat haasteensa. Se on samaan aikaan keskeisellä paikalla, mutta tavallaan syrjässä. Syrjäisyys luo saarelle rauhallisen idyllisen ilmapiirin, mutta toisaalta Riihisaaressa täytyy pystyä tarjoamaan niin kiinnostavaa toimintaa, että vaiva sinne kulkemiseen kannattaa.

Toimintoja on aikataulujen kannalta hyvä olla kahdenlaisia, jatkuvia ja vaihtuvia. Jatkuvia toimintoja tarjoaa tietenkin Saimaan luonto- ja museokeskus. Toinen jatkuva toiminta tai palvelu olisi hyvä olla ravintola, sillä ravintola on kaikille tuttu palvelu, sitä on helppo lähestyä, ruoka kiinnostaa kaikkia ja ruoan äärellä myös viivytään hetki, jolloin kävijälle ehtii tarjota myös muita elämyksiä. Vaihtuvat toiminnot, kuten elokuvanäytökset tai työpajat taas vahvistavat jatkuvien

toimintojen kysyntää, kun tarjolla on myös ruoan lisäksi aina jotain uutta.

Jatkuvat toiminnot vaativat myös jatkuvat ja kyseistä toimintoa varten suunnitellut tilat. Ravintola tarvitsee keittiön ja ruokailutilan sekä vessat, varastot ym. pakolliset järjestelyt. Vaihtuvien toimintojen tilantarve sen sijaan on myös vaihtuva. Tilantarve eri vaihtuvilla tapahtumilla tai toimijoilla voi olla mitä vain rakennuksen nurkkauksesta koko saareen. Vaihtuvia toimintoja varten suunniteltavat rakennukset tulee siis suunnitella monikäyttöisiksi, jotta ne voivat sopeutua eri tarpeisiin ja mahdollisesti laajentua myös rakennuksen ulkopuolelle.

Jatkuvien toimintojen ja vaihtuvien toimintojen taloutta on myös pystyttävä ajattelemaan liitoksissa toisiinsa, sillä ne eivät ole tasapainoisessa yhteydessä keskenään. Vaihtuvat tapahtumat tuovat enemmän asiakkaita jatkuville toimijoille kuin jatkuvat toiminnot yksittäisille tapahtumille. Työpajaan osallistuva kävijä jää helposti syömään Riihisaareen, mutta ravintolassa muuten syövä asiakas tuskin niin spontaanisti lähtee ruokailun päätteeksi mukaan työpajaan.

Toimijoiden ja toimintojen välillä on siis oltava yhteistyötä ja yhteistyön jouhevaan hallinnointiin on kehitettävä toimiva ratkaisu. Parhaimmillaan toimijoiden välinen yhteistyö tuo kaikille toimijoille etuja ja eri toimijat pystyvät täydentämään toinen toistaan. Miettimällä saarella järjestettäviä toimintoja ja tapahtumia kokonaisuuksina, voidaan Riihisaareen luoda toimijoiden kesken palvelupolkuja, jotka tekevät Riihisaaressa käymisestä myös vierailijan kannalta miellyttävämmän kokemuksen.

Iso osa yhteistyötä on Riihisaaren toiminnasta ja yhteistyöstä viestiminen ja siihen eri toimijoiden kesken kannattaa olla yhteinen kieli. Yksittäisen toimijan on tärkeä voida viestiä omasta toiminnastaan ja sen luonteesta itselleen sopivalla tavalla. Samaan aikaan eri toimijoiden viestinnän on hyvä tukea toisiaan. Toimijoiden väliseen yhteistyöhön kannattaakin perustaa siihen vihkiytynyt taho, joka hoitaa myös yhteistyön ja yhteydenpidon muiden Savonlinnan ja Saimaan toimijoiden kanssa.

Etenkin tarkastella Riihisaarta toimijana laajemmassa mittakaavassa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti, nousee kyky viestiä yhdessä yhtenä kokonaisuutena yhä tärkeämpään rooliin Sen takia yhteinen visuaalinen ilme ja brändi tukisi Riihisaaren toimintaa kokonaisuutena.

Riihisaaren kehittämisestä puhuttaessa on pitää myös muistaa, että Riihisaari on kaupungin maata, joten siellä järjestettävän toiminnan on oltava mahdollisimman julkista. Toiminnassa on otettava huomioon tasapaino tuottavuuden ja julkisen vastuun suhteen. Toiminnan ja sille suunniteltavien rakenteiden on säilytettävä saari julkisena tilana ja rakennukset on pidettävä käytössä, joka hyödyttää Savonlinnaa ja sen asukkaita.

Toiminnot

JATKUVAT TOIMINNOT

Saimaan luonto- ja museokeskus

Näyttelyt
Luennot
Tapahtumat
Arkistot

Uudet palvelut

Ravintola ja terassi
Tilanvuokraus yksityistilaisuuksiin
Tapahtumakalenteri
Minimökki

Ulkotilat

Piknikpaikka
Nuotio-/grillipaikka
Matonpesupaikka
Ulkonäyttelyt
VR/AR-näyttely

Verkkopalvelut

Luovan alan paikallisten toimijoiden
nettiyhteisö ja nettikauppa
Paikallisen matkailun palvelut

VAIHTUVAT TOIMINNOT

Ruokailu

Foodtruck tai useampi
Tuotteiden myynti nuotiopaikalle
(Luomumakkara, nuotiopulla, savukala)
Muurinpohjapannuvuokra
Ruokatahtumat
Retkiruokailukurssi
Perinneruokatyöpajat

Työpajat

Perinne käsityöpajat
(eri luonnonmateriaaleihin liittyvät
käsityöpajat: puu, paju, olki, tuohi, nahka,
kalannahka, luu, pellava, savi jne.)
Taide / Valokuvaus / Muotoilu
Esittävä taide / Teatteri / Sirkus
Liikunta
Tanssi / Tanhu
Historia / Perinnetieto

Esitykset

Elokuvanäytökset
Teatteri
Sirkus
Osallistavat esitykset
Lasten esitykset

Yksityistilaisuudet

Häät
Perhejuhlat
Näyttelyn avajaiset
Tyhy-päivän

Suuret tapahtumat

Luontoelokuvafestivaali
Musiikkifestivaalit
Markkinat
Roolipeli

Kilpailut

Arkkitehtuurikilpailu minimökistä
Vesiturheilu
Käsityö
Perinne kisat

Vesitoiminnot

Kajakin vuokraus
Sup-lautojen vuokraus
Kaarnaveneiden uitto
Kahluupaikka
Onginta

Toiminnalliset referenssit

Lonna

Kotimaisista viime aikoina pinnalla olleista hankkeista Lonnan saari Helsingissä on monella tapaa lähimpänä Riihisaarta. Lonna on pieni saari Helsingin edustalla ja se on sekä historiallinen kohde että toiminnallinen keskittymä. Siellä järjestetään kulttuuritapahtumia, seminaareja, yksityistilaisuuksia ja kaiken sortin vapaa-ajan tapahtumaa. Saarella on kahvila, ravintola, tapahtumaterassi, vuokrattava juhlatila, myymälöitä, ja julkinen sauna.

Lonnassa vaikuttaa olevan useampi toimija, vaikka kaikki saaren toiminnot ovatkin osa samaa yritystä. Saarella on vahva yhtenäinen brändi, joka vahvistaa saaren identiteettiä ja tukee koko kokonaisuuden näkyvyyttä. Yksittäisen tapahtuman järjestäminen saarella tuo asiakkaita kaikille yrityksen toimialoille, joten tapahtumiin satsaaminen kannattaa moninkertaisesti niiden tuodessa asiakkaita yrityksen eri aloille.

Toki Lonnassa on myös isot eroavaisuudet Riihisaareen nähden. Ensinnäkin Lonna on avoinna vain kesäisin, koska talvikaudella kysyntä on pienempää ja jäiden takia saareen on vaikeampi kulkea. Lonna on sen verran kauempana kaupungista, että siellä voi joustavammin järjestää äänekkäitä tapahtumia häiritsemättä lähimpiä asukkaita. Sinne siirtyminen on myös kesäisin täysin riippuvaista lauttaliikenteestä. Lonnassa on suhteessa kokoonsa paljon Riihisaarta rakennetumpi, jolloin vanhojen rakennusten väliin muodostuu idyllisiä ja intiimejä ulkotiloja, kaupunkiolohuoneita. Suurin ero Riihisaareen nähden on kuitenkin se, että Lonnan yritys hallinnoi koko saarta, kun taas Riihisaareessa saaren päätoimija on julkinen toimija, Saimaan luonto- ja museokeskus, eikä sinne lisättävä toiminta saa toimia ristiriidassa keskuksen toiminnan ja arvojen kanssa.

Paviljonki

Vuonna 2012 Helsinki oli maailman designpääkaupunki (World Design Capital) ja Paviljonki oli tuona kesänä tapahtuman päätapahtumapaikka. Paviljonki toimi Designmuseon ja Arkkitehtuurimuseon välisellä pihalla noin neljän kuukauden ajan. Tuona aikana siellä järjestettiin noin kaksi tapahtumaa päivittäin.

Tapahtumien lisäksi Paviljonkiin paikalle veti ihmisiä kesäkahvila, josta tuli suosittu tapaamis- ja lounaspaikka. Tämä oli oleellista myös tapahtumien onnistumisen kannalta, kun iso osa tapahtumiin osallistujista päätyi niihin osallistujiksi ikään kuin vahingossa lounaan tai kahvitelun lomassa. Kahvila myös tarjosi hyvän paikan seurata Paviljongin tapahtumia vähän syrjästä, jos tapahtumiin osallistuminen muuten jännitti.

Paviljonki toimi periaatteessa yhteistyössä Designmuseon ja Arkkitehtuurimuseon kanssa, mutta samalla kuitenkin täysin itsenäisenä toimijana. Yhteistyötä olisi voinut olla enemmänkin, mutta jo tällä järjestelyllä sekä museot että Paviljonki hyötyivät toisistaan kävijämäärien suhteen.

Paviljongin tapahtumien kuratoinnista vastasi Demos Helsinki ja toimijat osallistuivat tapahtumatarjontaan omakustanteisesti, mutta niin, että Paviljongin puolesta tarjottiin tapahtumiin tarvittava perustekniikka. Siihen rahoitus tuli Helsingin kaupungin tukeman World Design Capital -tapahtumaa varten perustetun säätiön kautta. Pysyvämpänä ja taloudellisesti itsenäisempänä mallina tapahtumien tarjonta vaatisi muutakin kaupallista toimintaa kuin kahvilan ja museot.

Kolo

Kolo oli Helsingin Kalliossa 3 vuoden ajan ystäväporukan pyörittämä vegaaninen tapahtumakahvila. Ennen Kolon perustamista ystäväporukka oli kokeillut tapahtumakahvilan konseptia parina vuonna Made in Kallio nimisessä kahvilassa pienen kulttuurifestivaalin muodossa. Festivaali kesti aina tammikuun ajan ja se oli avoin tapahtuma kaikille, niin osallistumisen kuin tapahtuman tarjonnan puolesta ja tapahtumia oli elokuvanäytöksistä ruonotyöpajoihin. Festivaalista innostuneena ystävykset päättivät perustaa oman tapahtumakahvilansa, Kolon.

Kolon tavoite ei ollut tehdä suurta taloudellista voittoa, (muttei tietenkään tappiotakaan) vaan luoda tapahtumallinen ja avoin ympäristö heille itselleen ja samalla kaikille toiminnasta kiinnostuneille. Se saavutti suuren suosion ja tarjosi olohuonemaisen paikan viettää aikaa hyvän teen, leivosten ja erilaisten yllätyksellisten tapahtumien parissa. Kahvilan sijainti oli kuitenkin sen verran syrjäinen ja kahvilan koko niin pieni, että se jäi lopulta kuitenkin suhteellisen pienen yhteisön paikaksi. Kahvila onnistui järjestämään kiinnostavia tapahtumia ja ihanan ympäristön, muttei lopulta järjestämään niin vakaata taloudellista toimintamallia, että kahvilan pyörittäminen olisi kannattanut pidempään.

Toimintamallit

Kaupungin hanke

Saimaan luonto- ja kulttuurikeskus sekä Savonlinnan kaupunki ovat päävastuulliset uudisrakennusten rakentamisesta ja toiminnan määrittämisestä.

Saaren toimijat ovat töissä Savonlinnan kaupungille, tai kaupunki myy yrittäjille toimiluvat 1-5 vuodeksi kerrallaan. Riihisaaren viestinnästä vastaamaan perustetaan kaupungin alainen yhdistys, jossa myös toimijat voivat olla osallisina.

+
Julkinen palvelu
Helppo pienen toimijan kannalta
Yhtenäinen viestintä

-
Toimijoilla ei ole omistajuutta rakennuksiin ja toimintaan eikä ja sen luomaa kannustinta
Toiminta ei ole pitkäjänteistä jos toimijat vaihtuvat tiuhaan.
Kaupunki vastuussa rakennusten rakentamisesta, ylläpidosta ja muista kuluista
Ei niin ketterä toimintamalli, koska toimijat joutuvat kysymään kaikkiin järjestelyihin luvat kaupungilta

Yrityshanke

Riihisaaren uudisrakentamisesta ja toiminnan järjestämisestä vastaa yriys. Maa vuokrataan yritykselle vähintään 20 vuodeksi. Esimerkkinä Lonna

+
Itsenäinen toimija
Tehokas hallinnointi
Vahva brändi
Yritys hoitaa kaikki kulut

-
Kaupalliset tavoitteet
Näkemykset museon kanssa voivat olla eriävät
Yritys omistaa rakennukset, vuokraa maan kaupungilta
Julkisen maan käyttö yhden yrityksen hyväksi
Ei yleishyödyllistä puolta

Kollektiivinen yrittäjyys

Riihisaaren toimijat ovat itsenäisiä yrittäjiä, mutta toimintaa ja brändiä ohjataan erillisen kattojärjestön avulla. Kattojärjestöksi perustetaan yhdistys tai osuuskunta, jossa mukana ovat toimijat itse sekä kaupungin edustajat. Yhdistyksen perustamissääntöihin kirjataan toimintaa yhdistävät ja rajoittavat tekijät. Toimijat maksavat osuuden voitoistaan yhdistykselle, joka on vastuussa yleishyödyllisistä hankinnoista ja tapahtumista sekä ylläpidosta yms. Yhdistys hoitaa myös Riihisaaren brändiä

+
Yhteistyö eri toimijoiden välillä on kaikkien osapuolten etu
Tasapaino yksittäisten toimijoiden kannustimien ja yleishyödyllisen toiminnan välillä
Läpinäkyvyys ja julkisuus
Tukee paikallista pineyrittäjyyttä
Muuntautumiskykyinen
Tiivis yhteistyö kaupungin kanssa

RIIHISAAREN BRÄNDI

Riihisaaren brändillä tarkoitetaan tässä yhteydessä Riihisaaren laajemman hallinnollisen kokonaisuuden brändiä, johon lukeutuvat mukaan kaikki saaren toimijat, myös Saimaan luonto- ja museokeskus. Jokaisella toimijalla voi tämän lisäksi olla oma brändinsä, mutta sen tulee sointua yhteen koko Riihisaaren brändin kanssa. Brändi koostuu monesta asiasta ja sen tarkempaan suunnitteluun on Riihisaaren jatkosuunnittelussa konsultoitava brändäykseen erikoistunutta suunnittelutoimistoa tai palkattava tällainen toimisto luomaan Brändi yhdessä Riihisaaren toimijoiden kanssa. Keskeisessä roolissa brändin luomisessa ovat mm. Seuraavat asiat:

Toiminnan eetos

Riihisaaren toimijoiden toiminnallinen eetos, jonka pohjana ovat luonto ja museo- ja kulttuuritoiminta, eli Saimaan luonto- ja museokeskuksen edustamat arvot. Toiminnan on oltava luonnon ja ympäristön kannalta kestävää sekä kulttuurillisesti ja sosiaalisesti tiedostavaa ja suvaitsevaista.

Toiminta ja viestintä

Riihisaaren toiminnassa pyritään yhtä lailla ottamaan huomioon sekä toiminnan kiinnostavuus- sekä koulutus-aspektit. Toiminnalla pyritään edistämään ajattelua ja taitoja, jotka edistävät kestävää ja toimintaa luontoa ja ympäristöä kohtaan. Samalla on kuitenkin tarkoitus luoda toimintaa, joka innostaa, kiinnostaa ja viihdyttää vierailijoita. Riihisaaren palvelun laadun tulee olla korkealuokkaista, mutta kaikille helposti lähestyttävää.

Visuaalinen ilme ja arkkitehtuuri

Riihisaaren uudisrakennusten arkkitehtuuri on vahva osa Riihisaaren visuaalista ilmettä yhdessä Saimaan luonto- ja Museokeskuksen kanssa. Arkkitehtuurin lisäksi visuaaliseen ilmeeseen liittyvät kuitenkin kaikki muu Riihisaaren julkaisema kuvallinen ja tekstimuotoinen näkyvä materiaali rakennusten opasteissa, info-tauluissa, internetissä, sosiaalisissa medioissa ja painojulkaisuissa.

Visuaalisen ilmeen on oltava tarpeeksi yhtenäinen, että eri toimijat lukee osaksi samaa kokonaisuutta, vaikka niitä ei tarkastelisikaan paikan päällä. Ilmeen on kuitenkin oltava samaan aikaan niin joustava, että yksittäinen toimija pystyy kokea voivansa toteuttaa omaa visiotaan oman toimintansa parissa.

Brändin tulee sitoa yhteen laaja kirjo eri teemoja ja aiheita, jotka selviävät tarkemmin, kun Riihisaaren toiminnot ja toimijat selviävät. Brändistä voi kuitenkin herättää jo mielikuvia esimerkiksi alla olevien sanaparien avulla.

Luonto ja ympäristö

Saimaa ja Savonlinna

Historia ja nykypäivä

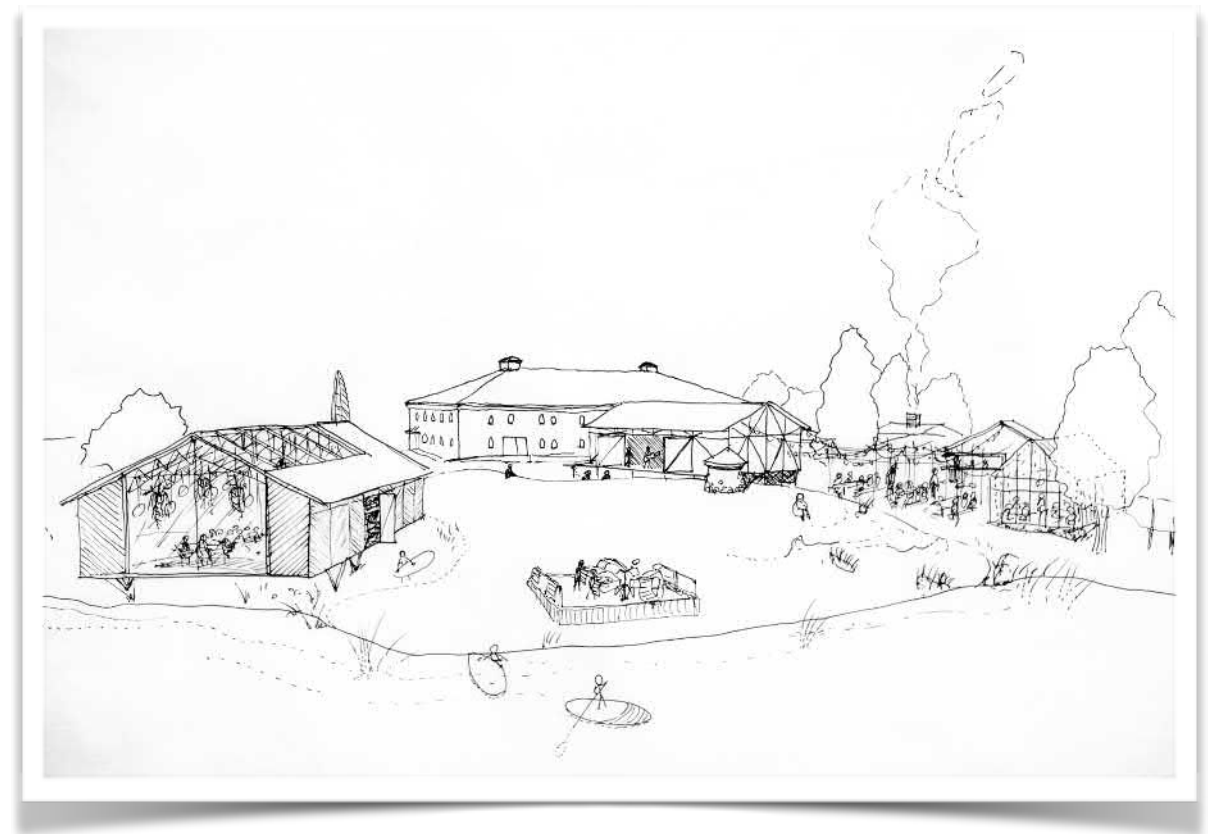
Museotoiminta ja kulttuuri

Käsityö ja toiminnallisuus

Paikallisuus ja globaalius

Suvaitsevaisuus ja aktiivisuus

Myös kyseinen työ, Riihisaaren yleissuunnitelma, on osaltaan luomassa näitä mielikuvia, joiden pohjalta jatkotyötä on helpompi jatkaa. Yleissuunnitelma antaa pohjaa ja toimintaperiaatteita jatkosuunnittelulle. Sen avulla saaren eri toimijat pystyvät aloittamaan oman toimintansa suunnittelun ja eri toimijat pystyvät kokoontumaan yhteen miettimään saaren kokonaisuutta.

YLEISSUUNNITELMA

Riihisaaren yleissuunnitelma pyrkii luomaan Riihisaaresta omaleimaisen kokonaisuuden, joka samalla pohjautuu saaren historiaan ja suuntaa toimintansa tulevaisuuteen paitsi omana kokonaisuutenaan, myös avainpelaajana Savonlinnan kehityksessä. Suunnitelma pyrkii vahvistamaan Riihisaaren identiteettiä, luomaan toimintamahdollisuuksia kulttuurin ja luonnon parissa toimiville tahoille, houkuttelemaan paikallisia, ulkopaikkakuntalaisia sekä ulkomaalaisia kävijöitä vierailemaan ja viipymään saarella ja siten vahvistamaan koko Savonlinnan asemaa Saimaan keskeisenä kaupunkina.

Suunnitelma koostuu seitsemästä pienestä uudisrakennuksesta, jotka rakennetaan saarelta aiemmin purettujen rakennusten vanhoille rakennuspaikoille, reitistöistä saarella sekä erilaisista toiminnallisista piha-alueista ja paikoista reitistön varrella.

Suunnitelmalla pyritään aktivoimaan koko saarta kokonaisuutena, mutta niin, että toiminnalliset keskipisteet sijoittuvat uudisrakennusten yhteyteen luonto- ja museokeskuksen länsipuolelle sekä kaakkoisnurkkaan saunan yhteyteen, jolloin muu osa saaresta voidaan säilyttää nykyisenlaisenaan. Suunnitelmassa otetaan huomioon saaren historialliset maisema-arvot luonnon, toiminnan ja näkymien suhteen.

Yleissuunnitelmassa Riihisaari palautetaan saareksi kanaalin avulla. Kanaalin avulla pystytään nostamaan esiin paremmin Riihisaaren omaa identiteettiä ja luomaan alueelle Riihisaareissa ja Olavinlinnassa vierailevan kulkijan kannalta miellyttävämpi ympäristö. Ajatus kanaalin avaamisesta pohjaa myös Riihisaaren miljöösuunnitelmaan (2011), jossa kanaalin lisäksi Matti Talvelan puistotien ja Eerikinkadun risteyksen pysäköintialue muutetaan toriaukioksi, Brahen aukioksi.

Kanaalin ja Brahen aukion toteutukseen ei kuitenkaan sen tarkemmin Yleissuunnitelmassa syvennytä, vaan niistä on tehtävä erillinen selvitys. Selvityksen yhteydessä on myös mietittävä, kuinka paljon nykyisen pysäköintialueen pysäköintipaikoista on tarpeellisia ja mihin ne voidaan siirtää kanaalin ja aukion tieltä.

Uudisrakennusten ja reitistöjen rakentaminen sekä kanaalin ja sillan uudelleenrakentaminen jaetaan useamman vuoden jaksolle ja vaiheistetaan ajatellen toiminnan jatkuvuutta

Näiden kahden, luonnon ja kulttuurin, vaaliminen ja voimistaminen on Riihisaaren kaiken toiminnan lähtökohta ja tavoite. Lisärakentaminen ja siihen liittyvä toiminta tulee mieltä tukemaan näitä tavoitteita. Luonto ja kulttuuri ovat läpileikkaavat teemat saaren toimijoille, tapahtumille ja asiakkaille. Niistä muodostuu myös Riihisaaren identiteetti ja brändi. Kun kaikki Riihisaareissa järjestettävä toiminta voidaan perustella luonnon ja/tai kulttuurin pohjalta, muodostuu saaren toiminnasta ja toimijoista yhtenäinen kokonaisuus joka välittyy myös siellä kävijälle.

Luontoarvojen ilmeneminen toiminnassa on ehkä ilmeistäkin, mutta sen toteutumista on hyvä tarkkailla yksityiskohtaisesti ja jatkuvasti. Saarella järjestetty toiminta, käytetyt tuotteet ja välitetyt arvot eivät saa olla ympäristölle haitallisia vaan niiden tulee päinvastoin tiedottaa ja kannustaa kävijöitä vastuullisempaan käyttäytymiseen niin paikallisesti Saimaan alueella kuin maailmanlaajuisestikin.

Kulttuurin vaaliminen voi saada toiminnassa hyvinkin moninaisia muotoja. Kulttuurinkin osalta painopiste on ympäristöystävällisissä tavoissa harjoittaa kulttuuria. Silloin myös lähikulttuurin merkitys korostuu. Toimijat voivat kertoa alueen historiasta ja kulttuurista käytännön keinoin tarjoten ravintolassa perinneruokaa sesongin tuotteista, opettaen tuohikäsitöitä verstaalla tai saunataikoja lauteilta käsin, tai viemällä vierailijan kokemaan itse, mistä kirkkoveneellä soudussa on kyse. Kulttuuri on muovautuva käsite, eikä kaiken kulttuurin tarvitse suoraan olla historiallisten tapojen toistoa vaan myös modernit tulkinnat perinteistä tai ulkomaisten perinteiden esitleminen toiminnassa on suotavaa. Tavoitteeksi voisi kuitenkin määrittää toimintojen järjestäjien kyvyn pystyä kertomaan oman työnsä paikan historiallisessa tai kulttuurisessa jatkumossa.

Rakennukset ovat erillisiä toimijoita, mutta toimivat yhteistyössä keskenään sekä Riihisaaren luonto- ja kulttuurikeskuksen kanssa. Yhteistyöllä taataan kokonaisuuden toimiminen yhteisessä linjassa luonto- ja kulttuurikeskuksen kanssa sekä Savonlinnan kaupungin kanssa.

Arkkitehtuuri

Riihisaaren täydennysrakentamisen arkkitehtuurista on hyvä tehdä periaatteellinen ohjeistus tuleville toimijoille ja rakennusten suunnittelijoille. Arkkitehtuurilla tarkoitetaan tässä sekä rakennusten toiminnallisuutta ja käyttäjoustavuutta että niiden ulkonäköä ja rakennusperiaatteita. Rakennusten arkkitehtuurin tulee palvella paitsi kutakin yksittäistä toimijaa, myös koko Riihisaaren brändiä. Rakennusten on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus, mutta kuitenkin niin, että kukin rakennus voi ilmentää myös omaa identiteettiään. Tämä voidaan saavuttaa esimerkiksi yhteneväisten materiaalivalintojen kautta, samanmuotoisen kattomuodon avulla tai muulla yhtenäistävällä detaljoinnilla ja mittakaavan yhtenäisyydellä. Lisäksi rakennuksia yhdistää Riihisaaren brändi, jonka myötä esimerkiksi rakennusten opasteet ovat keskenään yhtenevät. Seuraavissa kappaleissa käydään läpi ehdotusta Riihisaaren arkkitehtuurin suuntaviivoiksi ensin yleisesti ja sen jälkeen rakennus kerrallaan.

Rakennustavat

Riihisaaren päärakennus on Saimaan luonto ja -museokeskuksen tiilimakasiini. Kuten aiemmin Riihisaaren brändiä läpi käydessä todettiin, on keskuksella Riihisaassa merkitsevä asema. Luonto- ja museoarvojen on siis tultava esiin myös uudisrakentamisessa. Uusien rakennusten on oltava Riihisaaren tiilimakasiinia, historiaa sekä luontoa kunnioittavia. Historian kunnioitus on kuitenkin toteutettava toteutettava nykyaikaisen muotokielen keinoin. Historiallisesti arvokkaalla paikalla täydennysrakentaminen on pystyttävä erottamaan vanhasta rakennuskannasta, ellei vanhoja rakennuksia uudelleenrakenneta tai restauroida. Riihisaaren tapauksessa vanhojen rakennusten uudelleenrakentaminen olisi kuitenkin uudisrakennusten käyttötarkoitusten vastaista, joten on parempi pysyä yhtenäisessä linjassa nykyaikaisen muotokielen kanssa.

Uudisrakennuksia suunnitellessa ja rakennettaessa on hyvä tiedostaa paikallinen rakentamisen perinne. Savonlinnan rakennusperinteen voi kuitenkin mieltää monella eri tapaa, sillä se on jo valmiiksi sekoitus erilaisia vaikutteita ja rakennustyyliä. Uudisrakennuksia suunnitellessa tulisi kuitenkin miettiä rakennus osaksi Savonlinnan ja Riihisaaren tarinaa, niin että tarinat tukevat myös Riihisaaren brändiä.

Rakennukset on rakennettava laadukkaasti ja kestävänsä aikaa. Kaikkien rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon mahdolliset muutoksen rakennuksen käytön muutoksessa. Laaja kirjo erilaisia toimintoja vaatii Riihisaaren rakennusten ja palveluiden soveltuvuutta erilaisiin tapahtumiin. Tietenkin kunkin rakennuksen suunnitelmien on kuitenkin ensisijaisesti pyrittävä täyttämään kyseisen rakennuksen käyttövaatimukset.

Riihisaaren maaperä on suojeltu eli peruskallion muokkaaminen rakenteilla on kiellettyä. Näin ollen rakennusten perustaminen on kyettävä tekemään tarpeeksi kevyesti, ettei kallioperää tarvitse vahingoittaa.

Rakennusten suunnittelussa on mietittävä rakennuksen käyttö läpi vuoden. Jos rakennus on talvella käytössä vain osittain tai osan aikaa, on rakennuksen siedettävä myös kylmilleen jättäminen. Rakennusten tekniikka ja muut asiat, jotka on pidettävä talvella lämmitetyssä tilassa on hyvä sijoittaa rakennusten kesken samaan paikkaan.

BJARKE INGELS GROUPIN SUUNNITTELEMA RAVINTOLA NOMA KÖÖPENHAMINAN KRISTIANIASSA ON RAKENNETTU OTTAEN VAIKUTTEITA PERINTEISISTÄ TANSKALAISISTA MAASEUDUN RAKENNUKSISTA.

Rakennusmateriaalit

Riihisaaren rakennusten materiaaleissa tulee suosia ympäristön kannalta kestäviä vaihtoehtoja. Materiaalien valinnassa olisi myös hienoa pystyä hyödyntämään perinteisiä menetelmiä materiaalien keräämisen tai käsittelyn suhteen. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi että rakennuksissa käyttämään korkealuokkaista, hitaasti kasvanutta puuta, joka kestää sään ja ajan aiheuttamia vaurioita paremmin kuin nopeasti kasvanutta teollisuuspuu. Rakennusmateriaaleissa tulisi myös suosia paikallisia materiaaleja.

Savonlinnassa ja Saimaan alueella on vahva perintö puurakentamisesta ja usein kivistenkin päärakennusten sivurakennukset ovat olleet puisia. Tämä sopii myös asetelmaan uudisrakennusten suhteessa vanhaan tiilimakasiiniin, saaren päärakennukseen. Uudisrakennuksille määritellyillä paikoilla ennen sijainneet rakennukset ovat myös olleet pääosin puisia. Puu on myös ympäristöystävällinen rakennusmateriaali ja soveltuu siis siltäkin osin Riihisaaren rakennusmateriaaliksi erinomaisesti.

Muiltakin materiaaleita tulisi suosia luonnonmateriaaleja ja materiaaleja luonnollisissa sävyissään. Ikkunoiden runsaskin käyttö on sallittua ja suotavaakin rakennuksissa, jotka ovat käytössä vain talvisin, jolloin kesällä rakennuksissa pystyy toimimaan pitkälti luonnonvalon varassa. Rakennusten värimaailman on oltava hillitty ja Riihisaaren brändin mukainen.

Muotokieli

Laadukkaan nykyaikaisen arkkitehtuurin muotokieli on usein selkeäviivaisen hienostunutta ja se panostaa yksityiskohtien toimivuuteen ja hienopiirteisyyteen. Rakennusten massoittelu ja niiden mittasuhteen nousevat silloin tärkeään rooliin. Nämä ovat myös Riihisaaren uudisrakentamista suunnitellessa hyviä ohjenuoria. Riihisaaren toiminnassa isoon rooliin nousee kuitenkin myös historia, käsityöt ja perinnekäsityökulttuuri, mistä olisi tuotavissa rakennuksiin vähintään hienoja yksityiskohtia, paikallisesta rakennusperinnöstä kertovia koristeaiheita ym.

Harjakatto on Savonlinnassa yleinen kattomuoto. Saimaan luonto- ja museokeskuksen katto on aumakatto, joka sekin on yksi harjakaton muoto. Uudisrakennusten kattomuodoissa tulisi siis suosia harja- ja aumakattojen muotoja. Pulpetti- ja tasakatot pitää pystyä perustelemaan todella vahvoin perustein rakennuksen toiminnallisuuden kannalta, että ne olisivat hyväksyttäviä ja silloinkin tulisi tarkastella, toimisiko suunnitelma myös harjakatolla.

Maastorakentaminen

Riihisaaren tapahtumista iso osa etenkin kesäisin tulee sijoittumaan ulkotiloihin, joten myös ulkotilan rakentamiseen tulee kiinnittää erityishuomiota. Viihtyisä maasto kutsuu viettämään aikaa ja käyttämään saarta kaupunkiolohuoneena. Ero rakennetun ja ja luonnonvaraisen maaston välillä tulee olla selkeä mutta hienovarainen. Rakennetun ympäristön lähellä maastorakentaminen voi olla voimakkaampaa, mutta luonnonvaraisen ja rakennetun maaston liittymäkohdissa tulisi rakenteiden olla alisteisia maaston luonnollisille muodoille.

Maastorakentamisessakin tulee suosia luonnonmateriaaleja ja paikallisia materiaaleja. Puu, kivi, metalli ja tiili erilaisissa rakenteissa ja pinnoissa yhdistävät rakennetun ympäristön ja rakennukset toisiinsa, maastorakentaminen ikään kuin sitoo ne yhteen. Rakentamisessa tulee varoa vaurioittamasta saaren kallioperää.

Huomiota tulee myös kiinnittää saarelle syntyvään ja rakennettaviin reitistöön. Hyvillä reitti- ja materiaalivalinnoilla voidaan liikkumisesta saarella tehdä miellyttävämpää, helpompaa ja mielenkiintoisempaa. Etenkin kosteina päivinä on hyvä yleisimmät reitit päästä kulkemaan kivettyjä polkuja tms. myöten, sillä kosteana myös nurmikko on alttein kävelystä aiheutuville vaurioille.

Selkeimmät pääreitit tulee määrittää jo hyvissä ajoin ja rakentaa yhdessä rakennusten kanssa. Saarelle syntyy kuitenkin pienempiä reittejä ja polkuja myös ihmisten luonnollisten valintojen ja oikaisujen myötä. Näiden polkujen on hyvä antaa syntyä, sillä ne ovat paras tapa löytää luonnolliset kulkureitit ympäristössä. Muutaman vuoden päästä saaren toimintojen vakiinnuttua, voi nämä spontaanitkin polut rakentaa osaksi saaren virallista reitistöä.

PUNTA PITE / ESTUDIO DEL PAISAJE - TERESA MOLLER & ASOCIADOS

RAKENNUKSET

Venevaja

Kioskit

Tekniikka

Saimaan luonto-
ja museokeskus

Terassi

Ravintola

Katsomo

Monitoimi

Minimökki

Sauna

Ravintola

Ruokailu on kaiken yhteisöllisyyden ytimessä. Perheet ja ystävät kokoontuvat helpoimmin yhteen syödessä. Ruoka on aidosti sisäistettävä osa kulttuuria, sillä tarvitsemme ruokaa elääksemme. Se on myös helpoin tapa tutustua vieraaseen kulttuuriin. Pärjäämme ilman taidetta tai musiikkia hätätilanteissa, mutta emme ilman ruokaa. Siksi ravintola onkin Riihisaaren toiminnan sydän. Se houkuttelee paikalle ja se houkuttelee jäämään. Ruokaillessa vierailija sitten aistii mitä ympärillä tapahtuu ja toivottavasti havahtuu, että voi itsekin ruokailun jälkeen ottaa osaa ympärillä järjestettäviin työpajoihin tai esityksiin.

Ravintola tarjoaa ympäristöystävällistä ruokaa, painopiste siis mielellään lähi- ja kasvisruoassa sekä järvikalassa, mutta tietenkin perusteluja voi esittää muistakin ruoista. Ravintolatoiminnan tulee tietenkin olla kannattavaa. Herkullista ruokaa tukee myös hieno ympäristö ja oivaltava arkkitehtuuri, joka ottaa ilon irti kauniista paikasta, aktiivisesta ympäristöstä, Suomen kesästä ja tietenkin paikallisesta tai vaikka vaihtuvan teeman mukaisesta kulttuurista käsitöineen ja musiikkeineen.

Kesäkaudelle painottuva toiminta mahdollistaa ravintolan toimintojen jakamisen kahteen tilaan. Keittiötilan voi yhdistää

samaan rakennukseen koko kompleksin vaatimien teknisten tilojen, varastojen ja vessojen kanssa. Silloin ruokailutila vapautuu täysin omaksi avoimeksi paviljonkimaiseksi rakennukseksi, jonka voi suunnitella puhtaasti vierailun ja ruokailun nautintoa ajatellen.

Lasinen rakennus mahdollistaa ulkoilmakokemuksen saamisen ruokaillessa myös sadesäällä ja vähän kylmemmälläkin. Öisin ja talvisin sisältä valaistu rakennus toimii ulospäin galleriana ja valotaideteoksena.

GARDEN SHED - VILLE HARA & LINDA BERGROTH

NÄKYMÄ TERASSIPIHALLE JA RAVINTOLAPAVILJONKIIN.

Monitoimitila

Monitoimitila palvelee mahdollisimman laajaa kirjoa erilaisia toimintoja ja tapahtumia. Rakennustoimii teatterin tai musiikkiesityksen backstagena ja tila avautuu suurten taiteovien avulla ulos ja ovien eteen rakennettavalle ulkolavalle. Yleisö löytää paikkansa kallioilta lavan edestä. Myös teknisen tilan rakennuksen takaseinä ja katto on mahdollista rakentaa esimerkiksi portaikkona niin, että sieltä pystyy seuraamaan lavan tapahtumia ja esityksiä.

Rakennus palvelee myös työpajakäyttöä ja tilasta löytyy tarvikkeet ja työkalut erilaisia käsityöitä varten. Painopiste on kotimaisessa käsityöperinteessä kuten puu, tuohi ja nahkatöissä, matonkudonnassa ja ryijyjen valmistuksessa. Mutta toki samassa tilassa onnistuu myös työpajat vaikkapa kirjojen nidontaan, korinpuodontaan tai graafiseen suunnitteluun. Myös muut työpajakäytöt ovat mahdollisia tilan sallimissa puitteissa. Rakennus saattaa myös olla talvella kylmillään, joten työpajatarvikkeiden on kestävä kylmää.

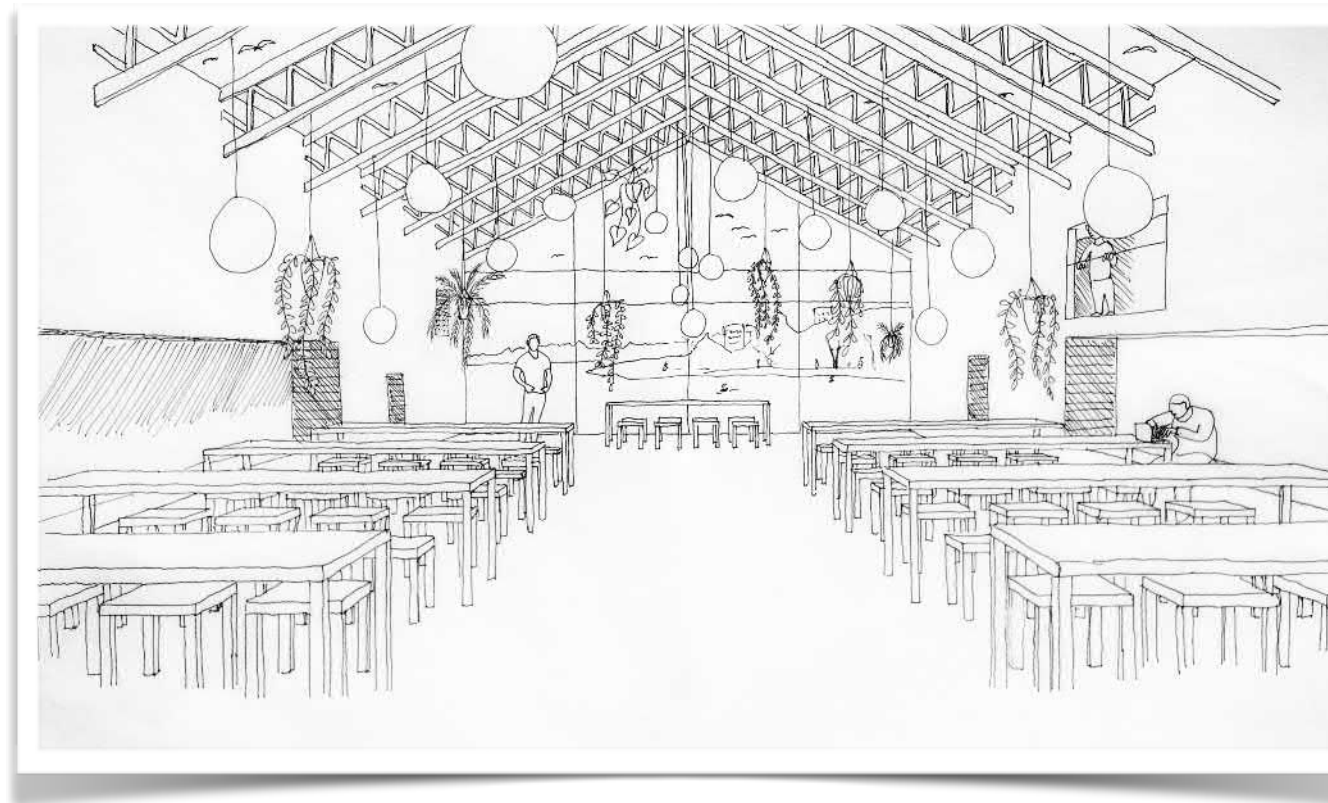
Tilan jakaminen tapahtuu kiskoilla katossa liikkuvilla verhoilla, joilla saa takaseinien vierustan säilytyshyllyt täysin piiloon ja siten tilan tyhjäksi myös tanssikurssia tai yksityistilaisuuksia tai konferensseja. Tilaisuuksia palvelee myös naapurin ravintola ja niitä varten myös ravintolan ruokailupaviljonki on vuokrattavissa yksityiskäyttöön.

Venevaja

Saaren luoteisnurkkaan vesirajaan rakennettava monitoimirakennus palvelee niin työpajatarkoituksia ja vesiurhilun ystäviä kuin hääpareja ja näyttelyn avajaisiakin. Kesäisin paikalta voi vuokrata kajakkeja ja sup-lautoja tai järjestää yksityisiä ja julkisia tilaisuuksia häistä konferensseihin ja tanssiaisista joogatunteihin.

Verstaan rannanpuoleinen pääty avautuu isoina lasiovina ja koko päädyn kokoisena lasiseinänä Matti Talvelan puistotielle päin ja toimii siten Riihisaaren näyteikkunana Savonlinnan keskustaan päin etenkin ilta-aikaan. Yksitytilaisuuksien aikana lasiseinän voi sulkea verhoihin. Muihin suuntiin tilan yksityisyys taataan umpiseinillä ja valo tilaan tuodaan kirkkaan katon avulla. Arkkitehtuuri on rustiikkia ja yksinkertaista, mutta valokate ja hienostunut kattorakenne luo sisään juhlanan valon ja tunnelman, joka houkuttelee tilan vuokraamista juhlaikäyttöön. Kattorakenteesta roikkuu valaisimia ja viherkasveja, jotka tuovat sisätilaan myös vehreyttä.

Sup-lautojen, kajakkien ym. vesiurheilutarvikkeiden varastointi onnistuu seinärakenteen sisään rakennetuille hyllyille. Ne saa käyttöön seinän avautuessa ulospäin isoina pariovina, mikä antaa rakennukselle myös omaleimaisen ilmeen ulospäin. Paksun onton seinärakenteen sisään voi myös upottaa sisältä päin penkkisyvennyksiä tai tehdä sinne jopa salakäytävän, jossa juhlien aikana lapset viihtyvät.

Syyskaudesta kevätkauteen rakennus toimii veneverstaana ja -varastona. Veden ääreen rakentaminen tekee rakennuksesta helposti kylmemmän talvella, joten rakennukseen ei ole järkevää lähteä rakentamaan talvilämmitystä. Talvella huomioon on otettava myös jäiden liike, joten rakennuksen järvenpuoleinen pääty rakennetaan irti maasta ja vesirajasta antaen jään liikkua laajentuessaan rakennuksen päädyn alla.

Sauna

Riihisaaren saunassa tulee saamaan yhdet Suomen parhaista löylyistä. Hyvä kiuas on saunan sydän ja sauna suunnitellaan täydelliset löylyt mielessä pitäen. Riihisaaren sauna on kuitenkin myös paljon muuta kuin hyvä sauna. Se on hyvinvoinnin ja hyvän mielen tyyssija ja niitä pyritään vaalimaan avoimesti, kutsuvasti ja tasapuolisesti. Se on kohtaamispaikka kaikille iästä, kunnosta, sukupuolesta, seksuaalisuudesta, väristä tai taustasta riippumatta. Sauna pyritään rakentamaan esteettömäksi ja siellä järjestetään saunavuoroja eri toiveiden mukaan niin, että kaikki pääsisivät saunomaan omien tottumustensa mukaan.

Riihisaaren sauna on aktiivinen osa muuta Riihisaaren toiminnallista yhteisöä ja järjestää myös omissa tiloissaan ja terassialueellaan tapahtumia saunojen iloksi. Saunan terassilla voi nauttia juomia ja pientä purtavaa samalla kun kesäaurion ja löylyjen lisäksi voi nauttia saunapäivän teemaan sopivasta musiikista tai muusta ohjelmasta. Osa saunailloista taas pyhitetään vain saunomiselle ja teimana saattaakin olla hiljaisuus.

Saunan sijoitus Riihisaaressa on ihanteellinen, sillä sen ympärillä sijaitsevat kaksi kallioista mäkeä ja kasvillisuus takaavat saunan terassille ja saunojille näkösuojan ja oman yksityisyyden. Saunasta pääsee suoraan saunalaiturille ja sitä myöten suoraan Saimaaseen. Saunalaiturilta avautuu upea näkymä myös Olavinlinnalle. Laiturin tyvessä on myös pieni luonnon hiekkaranta, joka siivotaan lasinsiruista saunojen käyttöön.

Sauna rakennetaan puusta ja se suunnitellaan kunnioittaen perinteisiä saunaperinteitä kuitenkin kosketuksella nykyaikaista muutokieltä, soveltuen yhteen myös muiden saaren uudisrakennusten kanssa. Saunan toimii osana näyttäjien julkisten saunojen sarjaa, jotka ovat viime vuosina vieneet sekä suomalaista saunakulttuuria, että arkkitehtuuria myös maailmalle.

LONNAN SAUNA - OOPPEEA ARKKITEHDIT

Kioskit

Riihisaaren itäreunalle on kaavassa varattu paikka kahdelle pienelle rakennukselle. Ne ovat syrjässä saaren toiminnallisesta keskuksesta, mutta hyvällä paikalla sekä saapuessa Riihisaareen että sieltä poistuessa. Jos Riihisaarelta rakennetaan suora kulkureitti Tallisaareen, kulkisi tämä reitti luontevasti vaikka näiden kahden kioskin välistä.

Kioskien arkkitehtuurin on oltava rauhallinen, sillä ne ovat osa tärkeää maisemaa Olavinlinnan ja Riihisaaren välillä. Samalla niiden on kuitenkin tarjottava vierailijan kannalta jokin kiinnostava täky, joka saa kulkijan poikkeamaan lähempänä kioskeja katsomassa, mistä niissä on kyse. Täky voi olla vaikka Luonto- ja museokeskukselle päin aukeaville seineille tehty seinämaalaus joka houkuttelee ottamaan niiden edessä itsestään valokuvan.

Kioskeissa voi toimia esimerkiksi infotiski Riihisaaren, Savonlinnan ja Saimaan luonto- ja matkailupalveluista, paikallista muotoilua myyvä pieni kiosk, galleriatila vaihtuville teoksille aina valo- ja ääni-installaatioista kaupallisemmille käsitöille, tai pieni kesäkahvila.

Jos kioskit toimivat yhteistyössä saaren muiden toimijoiden kanssa, voi kioskissa olla myynnissä Saaren muissa rakennuksissa käytössä olevia esineitä ja matkamuuistoja, kuten ravintolan käsintehtyjä keraamisia astioita tai saunan pellavapeflettejä.

Minimökki

Minimökki on pieni elämyksellinen, ympäristöystävällinen alle 6 neliömetrin hotellihuone kalliolla saaren eteläkärjessä. Se tarjoaa vierailijalle mahdollisuuden kokea suomalaista mökkikulttuuria kaupungista käsin. Rakennus on kevytrakenteinen siirrettävä pieni mökki, jossa on tilat vain nukkumiselle ja oleskelulle. Minimökillä on käytössään Riihisaaren saunan vessa ja suihkutilat ja aamiainen saaren ravintolassa sisältyy hintaan.

Mökin arkkitehtuuri vaihtuu vuoden tai kahden välein. Saaren toimijat järjestävät mökistä syksyllä arkkitehtuuriopiskelijakilpailun ja voittanut ehdotus rakennetaan yhdessä voittaneen ehdotuksen suunnittelijan kanssa Venevajan tai monitoimitilan verstaassa keväällä. Kesän lopuksi mökki huutokaupataan Saimaan mökkiasukeille esimerkiksi vierasmökiksi ja samalla avataan seuraavan kauden mökin suunnittelukilpailu.

Miniasuminen on trendikäs ilmiö maailmanlaajuisesti ja tuo saarelle näkyvyyttä ja pientä lisätoimintaa. Näyttävä miniarkkitehtuuri on myös hyvin kuvauksellista. Kun saarella kävijät ottavat minimökistä kuvia ja lataavat niitä sosiaaliseen mediaan, toimii se samalla Riihisaaren ja koko Savonlinnan markkinointina.

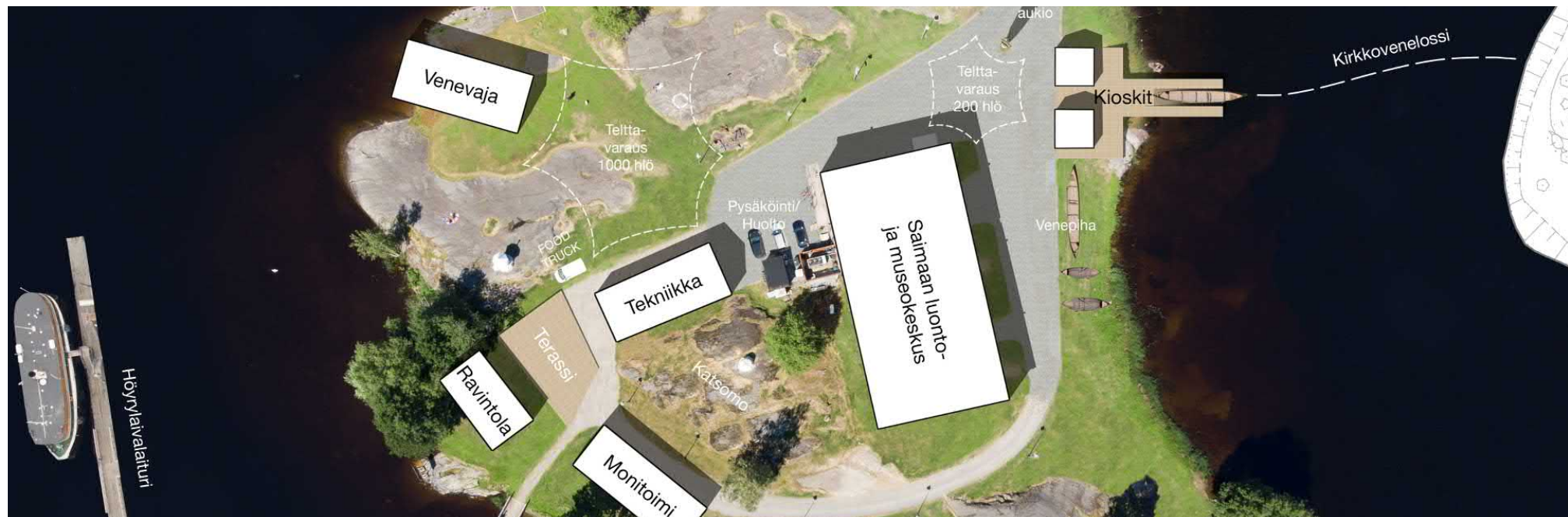
Myös matkailun ja majoittumisen muotona miniasuminen, elämyksellinen arkkitehtuuri, hidas eläminen ja esimerkiksi glamping ovat nousussa. Saarelle järjestettävän arkkitehtuurikilpailun kautta pyritään nostamaan myös koko Saimaan alueen matkailurakentamisen tasoa sekä arkkitehtuurin että ympäristökysymysten kannalta.

NOLLA CABIN - ROBIN FALCK

Väliaikaiset rakennukset

Saaren toiminnallisen kokonaisuuden ja tapahtumien mittakaavan vaihdellessa vaihtelee myös saaren tarve palvella toisinaan myös isompia ihmisimääriä. Isommat yleisötilaisuudet tapahtumista ja konserteista esimerkiksi suurempiin yksityistilaisuuksiin voivat tarvita esimerkiksi yleisötelttoja ja suuremman määrän yleisövessoja. Niille määritetään paikat jo etukäteen, jotta väliaikaisrakenteiden paikalleen onnistuu mahdollisimman joutuisasti. Väliaikaisia rakenteita ovat mm:

Tapahtumateltilta

Saaren pohjoisosaan mahtuu kaksikin eri kokoista tapahtumateltiltaa, toinen pienempi Luonto- ja museokeskuksen edustan aukiolle ja toinen isompi kallioden ja viheralueen ylle saaren luoteisosaan.

Food Truck

Suurempia tapahtumia ajatellen Riihisaaren oman ravintolan kapasiteetti tulee nopeasti vastaan ja saarelle on hyvä varata paikat

ruokarekoille esimerkiksi Terassin lähelle ja Kioskien lähetyville.

Bajamajat

Bajamajoille selkein paikka on saaren pohjoisosassa, johon ne saa koottua yhdeksi kiinteäksi kokonaisuudeksi.

Aidat

Riihisaaren maisema on ollut avoin ja aitojen rakentaminen sinne on vastoin

saaren perinteitä. Yksityistilaisuuksissa käytettävät aidat on pystyttävä pystyttämään ja purkamaan joutuisasti, eikä niistä saa koitua harmia Riihisaaren kallioperälle.

Kelluvat väliaikaiset rakenteet

Saarta ympäröivä vesialue mahdollistaa erilaisten kelluvien rakenteiden hyödyntämisen väliaikaisissa tapahtumissa. Saunalaiturin päähän parkkeeraava

musiikkilava tai hyppytorni, tai Savonlinnan luontoelokuvafestivaaleille lipuva kelluva elokuvateatteri toisivat hauskaa vaihtelua tapaan hahmottaa ja hyödyntää vesialueita kaupungissa. Kelluvia rakenteita ei kuitenkaan toivota Riihisaaren rannoille pysyvästi, joten niille voidaan myöntää korkeintaan väliaikaisia lupia.

PIHAT

NUOTIOPAIKKA

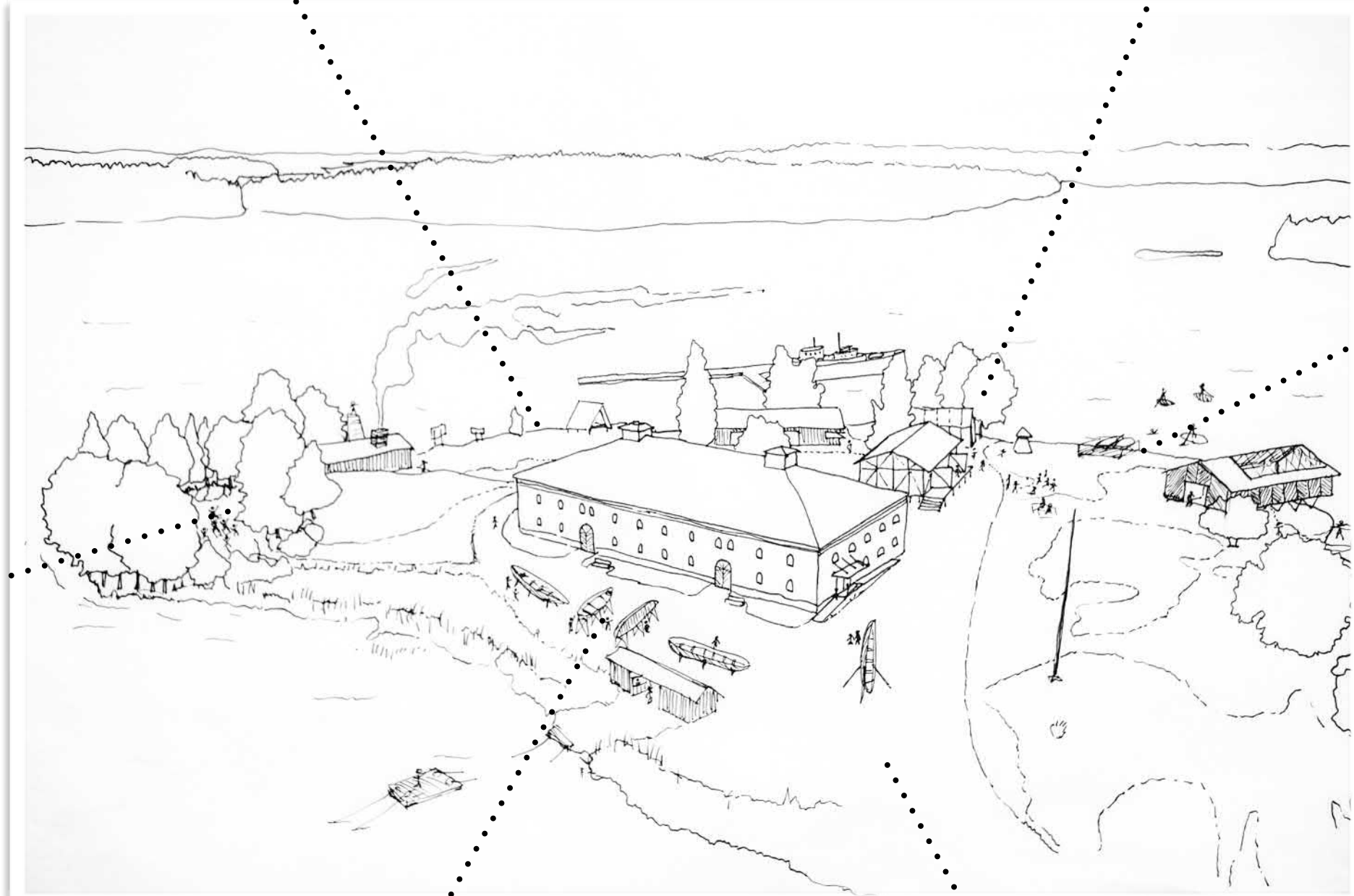
TERASSI

MATONPESU

METSÄAUKIO

VENEPIHA

SISÄÄNKÄYNTIAUKIO

Sisäänkäyntiaukio

Sisäänkäyntiaukio antaa kävijälle hänen ensikosketuksensa Riihisaareen. Jos tulevaisuudessa käynti mannerkaupungista saarelle käy jälleen siltaa pitkin, voimistuu aukion merkitys entisestään. Aukion laakea avoin tila antaa jyrkän kontrastin kaupungin tiiviiseen rakenteeseen ja avoimen tilan poikki kulkeminen vie kulkijan tunnelmaltaan toiseen tilaan ja aikaan. Pienen kävelyn jälkeen saapuminen museolle, Terassille tai vaikka saunalle tuntuu entistä palkitsevammalta. Sen takia aukio ja saaren kaupunkia lähimmät kalliot saavat olla korostetunkin paljaita ja puhtaita kaupungin merkeistä ja rakenteista. Riihisaareen johtava tie tulisi rajata nurmesta ja luonnosta hienovaraisesti, mutta detaljoidusti esimerkiksi kiveyksellä. Ennen kuin saaren ja mannerkaupungin välinen kanaali ja silta saadaan rakennettua, tulisi siinä nyt oleva pysäköintialue rajata saaresta esimerkiksi istutuksin.

Terassi

Terassi on Riihisaaren ulkotoimintojen keskus. Siellä kohtaavat ravintolan asiakkaat ja piknikretkeilijät, puistojoogaajat ja työpajalaiset, turistit ja paikalliset. Pienellä ulkolavalla soittaa bändi ja näytteillä on taidekurssilaisten töitä. Joku tekee läksyjä ja toinen nukkuu riippumatossa. Keskelle pihaa rakennetaan kevytrakenteinen pergolapaviljonki, josta löytyy kiintokalusteina pöytiä ja penkkejä sekä ruokaa että tekemistä varten. Suurempia tilaisuuksia varten alue voidaan rajata yksityiseen käyttöön ja pihan viereen kattaa isompi oleskelualue telttarakenteilla.

Venepiha

Luonto- ja kulttuurikeskuksen idänpuoleinen alue rakennuksen ja rannan välissä toimii vanhojen kirkko- ja soutuveneiden ulkoilmanäyttelynä. Veneet asetellaan eri tasoihin ja eri päin niin, että niistä pääsee näkemään eri suunnista sekä ylä-, että alapuolelta. Yhden kirkkoveneen näköiskappaleen voisi jopa nostaa pystyyn keula kohti taivasta sisääntuloaukion maamerkiksi. Venepihan laidassa on kaksi kioskirakennusta, joissa on myymälä ja galleriatilat ja niiden välistä pääsee kulkemaan rantaan kirkkovenelossille.

Metsäaukio

Riihisaaren kaakkoisnurkassa kasvillisuus ja puusto on rehevämpää kuin muualla saarella. Rantaa verhoavat rivistönä puut, joiden välistä aukeaa näkymiä järvelle ja Olavinlinnalle kuin porteista. Puiden keskelle jää suojaisa tila, jonka tasainen nurmi on ihanteellinen esimerkiksi ulkoilmajoogatunneille tai muulle liikunnalle. Kasvillisuuden rehevyyttä voi perustella osittain myös maaperän rikkaus, paikalla kun on aiemmin ollut lantalaituri, josta maatilalliset ovat hakeneet veneitse lannoitetta pelloilleen. Tätä suojaisaa tilaa kasvuston keskellä ja sen luonnetta voisi voimistaa entisestään suojaamalla sen näkymiä kasvillisuuden keinoin Riihisaaren luonto- ja kulttuurikeskukselle päin.

Nuotiopaikka

Nuotiopaikan kallio on saaren paras paikka katsoa auringonlaskua ja hämärtyvää järveä. Rakentamalla paikalle nuotiopaikan penkkeineen saadaan paikka paremmin ja mukavammin kaupunkilaisten käyttöön. Kallio on myös

suosittu paikka pussikaljoittelulle. Pussikaljoitteluhan on kivaa, mutta siitä joskus aiheutuvat lieveilmiöt, kuten roskat ovat tietty vähemmän toivottuja. Nuotiopaikan avulla kalliolle voidaan luontevasti sijoittaa myös roskakori ja/tai ohjeistus saaren kierrätyspisteelle.

Matonpesu tms.

Pyykin ja mattojen pesu on ollut järvien rantamaisemassa tuttua puuhaa. Järvien rehevöitymisen takia tätä on kuitenkin pyritty vähentämään. Perinteen kannalta se on tietty harmi, sillä matonpesu on parhaimmillaan mukavaa, kouluttavaa ja yhteisöllistä toimintaa sekä aikuisille että lapsille. Rakentamalla Riihisaareen matonpesulle paikka, jossa pesuvedet voidaan puhdistaa tai kerätä talteen, mahdollistaa perinteen ylläpitämisen kuitenkin ympäristöä vahingoittamatta. Mikäli matonperupaikka saarella koetaan ongllemalliseksi, voidaan sitä miettiä myös kelluvana rakenteena esimerkiksi osana Ponttoonisiltaa.

Matonpesupaikka sekä nuotiopaikka ovat eleitä tehdä saaresta savonlinnalaisten paikka. Näitä paikkoja varten ja niiden ideointiin kannattaa neuvoa kysyä myös savonlinnalaisilta itseltään. Näitä paikkoja ei rakenneta turisteja ajatellen, vaan nimenomaan paikallisten kävijöiden käyttöön. Näin saari pysyy aidosti savonlinnalaisena paikkana eikä palvele vain turisteja.

REITIT

2. PONTTOONIPOLKU

1. PÄÄSISÄÄNKÄYNTI

3. KIRKKOVENELOSSI

4. LAUTTA

4. VIERASVENESATAMA

Reitit saarelle

Nykytilanne

Suurin osa Riihisaaren ja Olavinlinnan vierailijoista saapuu Savonlinnan keskustasta päin jalan Matti Talvelan puistotietä pitkin. Olavinlinnassa on vuosittain 200 000 vierailijaa, Riihisaaressa vain 30 000. Paras tapa kasvattaa Riihisaaren kävijämäärää on avata reitti Olavinlinnaa Riihisaaren kautta.

Riihisaareen saapuminen tapahtuu nykyään vain yhden reitin avulla pysäköintialueen läpi. Pysäköintialueen läpi kulkeminen tekee Riihisaareen kulkemisesta epäkutsuvaa. Riihisaaren Miljöösuunnitelmassa (2011) ehdotettiin pysäköintialueen muuttamista Brahen aukioksi ja Riihisaaren palauttamista saareksi avaamalla kanava Riihisaaren ja mannerkaupungin väliin sekä sillan rakentamista paikalle, jossa silta oli ennen alueen täyttöä.

1. Pääsisäänkäynti

Pysäköintialueen uudelleensuunnittelu ja -sijoittaminen sekä vesireitin avaaminen Riihisaaren ympäri ja sillan rakentaminen saarelle tekisi Riihisaaresta paljon houkuttelevamman paikan vierailijoille. Samalla se maisemoisi rannan miellyttävämmäksi etenkin jalankulkijan perspektiivistä. Valtaosa vierailijoista saapuu sekä Olavinlinnaa ja Riihisaareen jalan. Nykyisen pysäköintialueen paikka voitaisiin hyödyntää paljon arvokkaampaan käyttöön.

2. Ponttoonipolku

Jotta Olavinlinnalle matkaava kulkija kulkisi Riihisaaren kautta, ei koukkaus Riihisaareen saa olla liian pitkä, vaan Riihisaareen tulee päästä ikään kuin matkan varrella Olavinlinnaa. Oleellista johdattaa kulkija ja kulkijan katse Riihisaareen jo ennen kuin tämä näkee Olavinlinnaa. Matti Talvelan puistotietä kulkiessa avautuu Riihisaareen hieno näkymä uimarannan kohdalta. Etenkin kun maisemaan lisää uudet Riihisaaren toiminnot ja saarelta kantautuu kevyt iloinen

puheensorina ja musiikki, vetää maisema kulkijaa puoleensa. Kulkijan saapuessa nykyisen pysäköintialueen kohdalle, kääntyy huomio kuitenkin Olavinlinnaa, eikä pysäköintialueen läpi kulkeminen enää houkuttele astumaan Riihisaareen. Paluumatkalla Olavinlinnasta keskustaan ei Riihisaari enää samalla tavalla houkuttele luokseen, sillä Olavinlinna Savonlinnan päänähtämyksenä on jo nähty. Päivä on siis jo saavuttanut huipentumansa.

Kuuluisan tanskalaisen kaupunkisuunnittelijan ja tutkijan Jan Gehlin mukaan jalankulkijat seuraavat silmiään reittivalinnoissaan. Jos Riihisaareen avaa kiehtovan reitin jo ennen kuin kulkija näkee Olavinlinnaa, todennäköisemmin Riihisaaren läpi matkalla Olavinlinnaa. Puistotieltä voisikin avata kesäkäyttöisen kevyen liikenteen sillan Riihisaareen. Ponttooneilla kelluva silta on helppo asentaa ja siirtää paikalleen ja pois kauden mukaan.

Ponttoonisilta on tietenkin sääältä käyttä, mutta toisaalta se ei ole kuitenkaan ainoa tapa päästä Riihisaareen. Sillan voi myös määrittää taideteokseksi ja käytön omalle vastuulle. Ks. referenssinä taiteilija Christon Floating Piers Italian Gardajärvellä

3. Kapulalossi / Kirkkovenelossi

Toinen kevyen liikenteen reitti Riihisaaresta voitaisiin avata Tallisaareen. Paikalle on aiemmin ehdotettu siltaa, mutta se koettiin epäsovinnaksi ratkaisuksi sekä kaupungin, että museoviraston puolelta. Silta ei ole paikalle välttämätön, mutta reitti Riihisaaren ja Tallisaaren välillä rikastuttaisi alueen reitistöä ja siellä kulkemisen kokemusta. Toinen vaihtoehto olisi rakentaa saarien välille kesäkaudella käytössä olevan kapulalossi, joka toisi reitistöön myös toiminnallista monipuolisuutta. Kapulalossi voisi toimia myös vajerin avulla reitillään pysyvän kirkkoveneen muodossa, jolloin myös ulkomaiset vierat pääsisivät kokeilemaan soutamista ja

Luonto- ja kulttuurikeskus saa uuden kulttuuria ylläpitävän toiminnon.

Kirkkovenelossi ei todennäköisesti lyhennä kulkuaikaa Riihisaareltä Tallisaareen, mutta antaa kävijälle yhden ohjelmanumeron lisää kaupungin palvelulopolulla Savonlinnan keskustasta Olavinlinnalle.

Kaiken kaikkiaan Savonlinnan rantareitti kaupungin keskustorilta Olavinlinnalle on niin tärkeä reitti, että kaupungin kannattaa panostaa siihen paitsi fyysisenä reittinä, myös palvelupolkuna. Palvelupolun kohentamisessa konkreettisin askel olisi polun johtaminen Riihisaaren kautta Olavinlinnaa. Se lisää Savonlinnan mahdollisuuksia tarjota palveluita ja elämyksiä Savonlinnassa vieraileville, mikä lisää Savonlinnassa vietettyjä päiviä ja siten vierailijoiden Savonlinnaa käyttämää rahaa.

4. Venereitit

Riihisaareen voi rantautua kahdelle eri laiturille. Vierasvenesatama palvelee yksityisiä veneilijöitä, Savonlinnalaisia, kesäasukkaita ja ulkopaikkakuntalaisia. Höyrylaivalaiturin yhteyteen varataan tila myös Savonlinnaa ympäri kiertävälle lautalle ja Saimaalla kiertoajeluista tekeville höyrylaivoille, jotka voivat ottaa Riihisaaren pysähdyspaikaksi matkalla Savonlinnan Kauppatorille kiertoajelun jälkeen.

FLOATING PIERS - CHRISTO
GARDAJÄRVI, ITALIA, 2016
KUVAT: WOLFGANG VOLZ

Reitit saarella

Pääreitti

Riihisaaren pääkulkureitti jatkaa kulkuaan nykyisen reitin mukaisesti ympäri saaren. Sen varrelle kootaan entistä tiiviimmin saaren toiminnot ja aktiviteetit.

Puutarhareitti

Puutarhareitti kulkee saaren kaakkoisnurkan läpi venepihalta saunalle ja sen ohi takaisin pääreitille. Puutarhan läpi kulkevaa reittiä tulisi ehostaa esimerkiksi kiveyksen avulla ja reunustamalla reitti kasvustolla, pensailla, kukilla, köynnöksillä. Kasvuston avulla reitin varrelle voi myös rajata intiimempiä pysähdyspaikkoja luonnonhelmaan, joihin voi pysähtyä nauttimaan järvimaisemasta, lintujen äänistä ja luonnosta ympärillä.

Veistospolku

Saaren pohjoisreunan rannan myötäisesti johdetaan pieni polku maastonmuotoja myötäillen. Polun varrelle sijoitetaan veistoksia, pysyviä ja vaihtuvia, jotka valaistetaan öiseen aikaan jolloin ne näkyvät Matti Talvelan puistotielle saakka.

Virtuaalireitti

Osana Riihisaaren historiallista kerrontaa ja pysyvää näyttelyä saarelle rakennetaan virtuaalinen tehtäväpolku, joka kertoo escape room hengessä Savonlinnan ja Riihisaaren historiasta anekdootteja ja historiallisia yksityiskohtia hyödyntäen. Reitti johdattaa virtuaalisten maisemien ja arvoitusten myötä läpi saaren aina Olavinlinnalle saakka.

Virtuaalireitistä tai pelistä on valittavissa kaksi eri versiota. Toinen yhden päivän vierailijalle ja toinen vaikeampi versio vierailijalle jolla on käytettävissään useampia päiviä arvoitusten ratkaisemiseen.

Loppusanat

Riihisaari sijoittuu Suomalaisen historian, kulttuurin ja luonnon solmukohtaan niin fyysisesti kuin toiminnallisesti Olavinlinnan, Saimaan, Savonlinnan Oopperajuhlien ja monen muun pienemmän tekijän kautta. Riihisaarella on loistavat edellytyksen nousta neljänneksi näiden kolmen suuren tekijän rinnalle ja tuoda paikalle jotain uutta ja kiinnostavaa, joka toiminnallaan myös tukee muita ympäröiviä tahoja. Riihisaaresta voidaan kehittää esimerkillinen kohde ja tekijä kestävän matkailun saralla niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Riihisaari on kuitenkin enemmän kuin matkailukohde, se on myös aidosti Savonlinnalainen kehityskohde ja tapahtumakeskus, ja tarjoaa palveluita yhtälailla paikallisille, kuin Savonlinnan kesäasukkaille ja pidempääkin saapuville matkaajille.

Riihisaaren kehittämisen voi aloittaa vaihteittain ja jo pienillä muutoksilla saadaan Riihisaareen lisää kävijöitä ja elämää, mikä osaltaan taas auttaa nostamaan Riihisaaren profilia ja löytämään sen kehittämiseen lisää yhteistyökumppaneita. Avaamalla kesäkäyttöinen kelluva silta Matti Talvelan puistotieltä Riihisaareen, saadaan jo iso osa Olavinlinnan vierailijoista kulkemaan linnaan Riihisaaren kautta. Avaamalla Riihisaareen yleinen sauna tuodaan Riihisaari jo lähemmäs paikallisia ja pystytään tarjoamaan turisteillekin jotain ainutlaatuista. Venevajan vuokratilalle löytyy varmasti käyttöä heti valmistuttuaan. Ravintola ja monitoimitila kruunaavat kokonaisuuden ja tekevät Riihisaaresta aidosti tapahtumarikkaan kulttuuriympäristön, jossa tulee myös vietettyä aikaa, ei vain vierailtua.

Riihisaareessa tulee todennäköisesti olemaan useampi toimija. Eri rakennukset ja toimijat ovat keskenään vahvasti liitoksissa ja oikeanlaisen yhteistyön avulla hyötyvät suuresti toinen toisistaan. Tämän takia toimijoiden välinen yhteistyö on hyvä aloittaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jo ennen rakennusten ja rakentamista. Hyvällä toiminnan suunnittelulla voidaan tehdä toiminnasta kaikille helpompaa ja kannattavampaa.

Suunnitelmat ja selvitykset Riihisaaren palauttamista saareksi kanaalin avulla on myös hyvä aloittaa pikimmiten. Se vaatii kuitenkin laajempaa tarkastelua pysäköintialueiden, teknisten ratkaisujen ja alueen vierailijamäärien suhteen, kuin mitä tämän työn puitteissa kyetään tekemään. Kanaalin avaaminen olisi varmasti etu Riihisaarelle ja Riihisaaren profilin kasvaessa myös koko ympäröivälle alueelle ja Savonlinnalle. Tämän takia kanaalin avaamisesta kannattaa tehdä kattava selvitys.

Riihisaari on uinuva keidas paraatipaikalla Savonlinnan ja Saimaan sydämessä. Keitaan herääminen vaikuttaa suoraan sen välittömään ympäristöön, mutta sen välilliset vaikutukset voivat olla vielä suuremmat, eikä niitä kaikkia varmasti etukäteen osaa ennustaakaan. Varmaa kuitenkin on, että se tuo uutta elämää ympärilleen. Savonlinnassa, jossa vastoinkäymiset ovat jättäneet jälkeensä autiutta, on kaikki uusi elämä tervetullutta.

